

gemeente
Goeree-Overflakkee

TRANSITIEVISIE WARMTE 2021

VOOR GOEREE-OVERFLAKKEE

TRANSITIEVISIE WARMTE 2021

VOOR GOEREE-OVERFLAKKEE

(Versie februari 2021)

INHOUD

INLEIDING 3

DEEL I: GEMEENTELIJKE VISIE OP DE WARMTE-TRANSITIE

1. ONZE VISIE	5
2. DE BASIS	6
3. ONZE AANPAK	7
4. DE JUISTE BALANS	13

DEEL II: GEMEENTELIJKE DOELEN EN KADERS

1. DE EMISSIEDOELEN UIT HET KLIMAATAKKOORD	16
2. GEMEENTELIJKE DOELEN	17
2.1 Maatschappelijk draagvlak (participatie en communicatie)	
2.2 Techniek	
2.3 Financiering	
2.4 Wet- en regelgeving	
2.5 Uitvoeringskracht	
2.6 Balans	

DEEL III: ROL VAN DE GEMEENTE EN PROCES

1. ROL VAN DE GEMEENTE24

- 1.1 Invulling gemeentelijke rol en verhouding tot andere partijen
- 1.2 Toolbox: middelen waar de gemeente invloed mee kan uitoefenen

2. VOORUITBLIK NAAR 205026

Fase 1: Pionieren (heden)

Fase 2: Opschalen en bestendigen (vanaf 2026)

Fase 3: Doorpakken (vanaf 2030)

Fase 4: Afronden (vanaf 2037)

3. INZET VOOR DE KOMENDE JAREN30

4. ORGANISATIE, UITVOERING EN CAPACITEIT35

- 4.1. Organisatie
- 4.2. Uitvoering en capaciteit

5. VOORBEREIDING OP DE TVW 2.036

BIJLAGEN37

Bijlage 1: Richting en ruimte balans

Bijlage 2: Projectstructuur Klimaatkrachtig GO

Bijlage 3: Overzicht tegemoetkoming
Rijksoverheid

INLEIDING

De warmtetransitie is een van de belangrijkste transformatie opgaven van deze tijd. Wereldwijd wordt de noodzaak om de CO₂-uitstoot te beperken onderkend. Op alle niveaus worden concrete plannen uitgewerkt en wet- en regelgeving ontwikkeld om deze transitie vorm te geven, ook in Nederland. De komende jaren vervangen alternatieve energiebronnen de fossiele brandstoffen als energiebron om zo minder of geen broeikasgasuitstoot te veroorzaken. Dit geldt voor bedrijven, transport, gebouwen en alle andere energieverbruikers.

LANDELIJKE DOELSTELLING GEBOUWDE OMGEVING

Het Rijk heeft als doel om vanaf 2021 jaarlijks 30.000 tot 50.000 gebouwen in Nederland aardgasvrij en zeer energiezuinig te maken. Dit aantal moet snel oplopen tot 200.000 gebouwen per jaar in 2030. Het streven is om in 2030 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen zonder aardgas te hebben (circa 20% van de bestaande bebouwing). Uiteindelijk moeten in 2050 alle 9 miljoen gebouwen voldoende geïsoleerd zijn en op een duurzame manier van warmte worden voorzien. Omdat deze doelstellingen grote gevolgen hebben op lokaal niveau (de gebouwen) krijgen gemeenten hier de regierol in toegewezen. Zodoende stelt elke gemeente haar eigen Transitievisie Warmte (TVW) op. Voor de gemeente Goeree-Overflakkee is dat dit document.

DE TRANSITIEVISIE WARMTE (TVW)

De TVW gaat in eerste instantie over de periode tot 2030. De gemeente beschrijft in

deze TVW welke buurten of wijken kansrijk zijn om vóór 2030 van het aardgas af te gaan en welke wijken daarna volgen. Ook staat in de TVW welke warmtesystemen (bron, netwerk, gebouwinstallatie) het meest voor de hand liggen om de warmtetransitie in deze wijken te realiseren. Met het oog op de betaalbaarheid van de warmtetransitie in Nederland vormen de Laagste Maatschappelijke Kosten een belangrijke factor van deze warmtesystemen. Daarnaast kijken we ook naar de mate van CO₂-reductie en de betaalbaarheid voor gebouweigenaren van een systeem.

De gemeente Goeree-Overflakkee en de provincie Zuid-Holland ontwikkelden samen een gedragen en goed onderbouwde Transitievisie Warmte. De TVW past ook in de Omgevingsvisie, de Omgevingsplannen van de gemeente én is afgestemd met de Regionale Energie Strategie (RES). Dit alles stelt eisen aan de communicatie, participatie en afstemming met alle betrokkenen.

Opbouw van de Transitievisie Warmte op Goeree-Overflakkee

1) Gemeentelijke visie

De basis voor de Transitievisie Warmte is een goed onderbouwde visie op de warmtetransitie. Het doel van deze visie is om de warmtetransitie natuurlijk zo goed mogelijk te laten aansluiten op de behoeftes en belangen van Goeree-Overflakkee en haar inwoners. Daarom schetst de gemeente in het eerste deel van de TVW een eindbeeld waarin het eiland in 2050 vrijwel zonder fossiele brandstoffen en CO₂-uitstoot verwarmd wordt en tegelijkertijd zijn karakteristieke kwaliteiten behoudt.

In de visie gaan we vervolgens stapsgewijs in op de verschillende aspecten waarvan we verwachten dat deze een belangrijke rol spelen in het eindbeeld in 2050. Vooruitlopend op de twee andere delen beschrijven we beknopt hoe onze aanpak eruitziet en welke rol de gemeente kan innemen in het proces.

2) Doelen en kaders

In het tweede deel van de Transitievisie Warmte staat het Plan van Aanpak beschreven. We maken onderscheid tussen gemeentelijke streefdoelen en de gemeentelijke inspanningsdoelen. De warmtetransitie kent vijf belangrijke onderwerpen: maatschappelijk draagvlak, techniek, financiering, wet- en regelgeving en uitvoeringskracht. In het tweede deel van de TVW staat voor elk van deze onderwerpen puntsgewijs wat de doelen zijn, welke randvoorwaarden gelden en hoe de aanpak eruit ziet.

3) Rol van de gemeente en proces

Dit deel bevat een vooruitblik naar 2050 waar de warmtetransitie is verdeeld in vier verschillende fasen. Daarna volgt een uiteenzetting van de inzet van de gemeente in de komende jaren. Welke nieuwe taken komen erbij en wie is er verantwoordelijk voor welk (deel)product? Zo ontstaat er zicht op het proces dat nu al gestart is en voortduurt tot 2050.

DEEL I: GEMEENTELIJKE VISIE OP DE WARMTETRANSITIE

1. ONZE VISIE

Deze visie maakt deel uit van de Transitievisie Warmte van de gemeente Goeree-Overflakkee. Het doel is om met een ambitieuze, maar vooral ook realistische blik de warmtetransitie aan te pakken. En om zo stapsgewijs naar een CO₂-vrij eiland toe te werken. Onze visie bouwt voort op landelijke ontwikkelingen, op de bredere duurzaamheidsvisie 'Energy Island' en het huidige coalitieakkoord 'Goeree-Overflakkee, een eiland waar je energie van krijgt!'.

VISIE VOOR 2050

Goeree-Overflakkee is nog veel meer dan een Energy Island. In 2050 is het eiland nog altijd een plek waar je prettig kunt wonen, werken en recreëren, in een gezonde en groene leefomgeving. Tegen die tijd zijn alle gebouwen op het eiland duurzaam verwarmd en waar gewenst gekoeld. Hierbij komt vrijwel geen CO₂ meer in de lucht. De benodigde warmte en elektriciteit zijn zoveel mogelijk op het eiland zelf opgewekt en opgeslagen. De gebruikte technieken en systemen passen goed bij het karakter van het landschap en zijn bewoners. Dat komt omdat alle belanghebbenden in de jaren voorafgaand aan 2050 hebben meegedacht en meegewerkt. Bovendien hebben veel inwoners zich actief ingezet om hun woning aan te passen en er zo voor gezorgd dat Goeree-Overflakkee goed was voorbereid op de nieuwe warmtesystemen. Dankzij hun actieve inzet zijn de eilandbewoners dan ook voor een groot deel zelf eigenaar van hun energievoorziening. Daarnaast profiteerde de lokale bedrijvigheid – en zo de gehele economie op het eiland – van de kennis en kunde op het gebied van verduurzaming van de leefomgeving en de energietechniek.

WAT IS DAAR VOOR NODIG?

De overstap naar een duurzame warmtevoorziening is complex en kostbaar. Daarnaast heeft de warmtetransitie invloed op verschillende onderdelen van de directe leefomgeving. De complexiteit van de warmtetransitie zorgt ervoor dat we vroeg moeten beginnen. Daarom maken we een goede lange termijnplanning en duidelijke afspraken. Zo houden de gemeente en de belangrijkste stakeholders de regie. Bovendien blijven de benodigde investeringen op deze manier beperkt en blijft de warmtetransitie voor iedereen haalbaar.

Een goede voorbereiding, een flexibele houding en een flinke dosis uithoudingsvermogen zijn van essentieel belang om de warmtetransitie te laten slagen. De gemeente gaat daarom nu al met gebouweigenaren in gesprek over de stappen die nodig zijn. Samen met deze partijen bouwen we aan een groeiend inzicht in de mogelijkheden om de warmtetransitie op het eiland mogelijk te maken. En we formuleren relevante afwegingskaders om te bepalen welke ontwikkelingen onder welke omstandigheden kunnen plaatsvinden. Zo streeft de gemeente ernaar om al deze ontwikkelingen zo goed mogelijk op elkaar te laten aansluiten: op het landschap, de gebouwde omgeving én op de wensen van de inwoners van Goeree-Overflakkee.

Goeree-overflakkee is nog veel meer dan een **'Energy Island'**

2. DE BASIS

In deze paragraaf staan de belangrijkste onderwerpen (pijlers) van de warmtetransitie beschreven. We leggen uit waarom deze pijlers van belang zijn. En welke rol de gemeente op dit vlak kan innemen. Het spreekt voor zich dat deze pijlers bij elke gemeente een rol spelen in de warmtetransitie. Alleen bepalen de ruimtelijke situatie, financiële mogelijkheden en (politieke) voorkeuren hoe gemeenten met een onderwerp omgegaan.

A. MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Draagvlak vormt de basis voor de warmtetransitie. Het betekent dat de gemeente belanghebbenden voldoende betreft bij de uitdagingen van de warmtetransitie. Het betekent ook dat belanghebbenden de gekozen plannen en oplossingen ondersteunen. De warmtetransitie raakt ons allemaal. Daarom is draagvlak in dit geval van extra groot belang. De gemeente, inwoners, bedrijven en andere stakeholders moeten echt samen aan de slag om de warmtetransitie tot een succes te maken.

De gemeente speelt in dit proces een belangrijke rol: om de samenwerking tussen de belanghebbende partijen te organiseren, de gesprekken in goede banen te leiden en de verschillende belangen tegen elkaar af te wegen.

B. TECHNIEK

De verwarming van veel gebouwen gebeurt op dit moment nog met aardgas. In de toekomst moeten gebouwen op een duurzamere manier verwarmd worden. Op dit moment zijn verschillende technieken beschikbaar of nog in ontwikkeling.

Welke techniek het meest geschikt is, hangt af van allerlei factoren. Denk aan de warmtevraag van een gebouw, de beschikbare warmtebronnen, de ruimtelijke impact van installaties op de omgeving en de kosten van een bepaald energiesysteem.

De gemeente vervult in dit keuzeprocess een sleutelrol. Enerzijds als verstreker van objectieve en betrouwbare informatie over de (on)mogelijkheden van een bepaalde energietechniek op het eiland en op specifieke locaties. Anderzijds als belanghebbende die richtinggevend is met beleidskeuzes voor bepaalde technieken.

C. FINANCIERING

Het aanpassen van gebouwen, het aanleggen van infrastructuur in de openbare ruimte, het aanschaffen van installaties en de organi-

satie van de warmtetransitie kost geld. Elke belanghebbende partij moet over voldoende financiële ruimte kunnen beschikken om de uitvoering van de plannen mogelijk te maken. Het Rijk hanteert daarom als uitgangspunt dat het duurzame warmtesysteem met de laagst maatschappelijke kosten de voorkeur heeft.

Banken en de verschillende overheden, waaronder de gemeente, ondersteunen belanghebbenden bij het vinden van voldoende financiële ruimte. Dit kan door subsidies, goedkope leningen of andere financiële constructies aan te bieden.

D. WET- EN REGELGEVING

Er verandert straks veel in onze energievoorziening. Om deze veranderingen te ondersteunen, is aanpassing van wet- en regelgeving onvermijdelijk. Belanghebbenden verwachten vervolgens duidelijkheid over de (wettelijke) gevolgen van deze veranderingen. Welke partijen dragen verantwoordelijkheid of zijn aansprakelijk in nieuwe situaties? Hogere overheden ontwikkelen vanuit de meeste wet- en regelgeving. Tegelijkertijd maakt de Transitievisie Warmte deel uit van de Omgevingswet waar de gemeente een belangrijke rol in speelt. Ook de gemeente kan dus sturend zijn in de randvoorwaarden waar bijvoorbeeld gebouwen of gebieden aan moeten voldoen.

E. UITVOERINGSKRACHT

De overstap van aardgas naar andere, duurzame energiesystemen heeft brede en langdurige invloed op het eiland, de bewoners en andere lokale partijen. Precies daarom geeft het Rijk de gemeenten een sturende rol in dit proces. Tegelijkertijd betekent dit ook dat de gemeente verantwoordelijkheid draagt naar haar inwoners om de warmtetransitie zo goed mogelijk te faciliteren. Dat vraagt om voldoende kennis, kunde, personele inzet en interne afstemming tussen de betrokken afdelingen binnen de gemeente. Ook is het belangrijk om voldoende middelen te reserveren om deze verantwoordelijkheid naar de inwoners waar te maken.

De gemeente kan uiteraard niet alles organiseren, initiëren of ondersteunen. Soms zijn moeilijke afwegingen en keuzes onvermijdelijk. Duidelijkheid vooraf maakt dit keuzeprocess makkelijker. Waar kan en wil de gemeente op inzetten? Wat laten we over aan de markt of aan andere overheden?

3. ONZE AANPAK

De gemeente heeft een visie op de aanpak van de warmtetransitie geformuleerd. De pijlers van de warmtetransitie vormen daarbij de basis voor de visie die zo goed mogelijk moet aansluiten bij het karakter van het eiland, de inwoners en de gemeente.

A. MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Goeree-Overflakkee is een zelfstandig eiland: zoveel mogelijk zelf doen past bij de mensen van het eiland. De gemeente stelt inwoners en andere belanghebbenden daarom zoveel mogelijk in staat om zelf afwegingen te maken rondom hun eigen vastgoed. Daarom zet de gemeente vanaf het begin in op samenwerking: we betrekken bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden bij het maken van de plannen en de uitvoering van de energieprojecten op het eiland. Samen onderzoeken we lokaal welke duurzame warmtesystemen het beste passen bij de gebouwen en de omgeving en welke voorbereidingen nodig zijn. Zo maken we het mogelijk dat iedereen zich goed kan voorbereiden op de toekomstige situatie.

Belanghebbende partijen

De gemeente zelf is een belanghebbende partij in de warmtetransitie. Dat komt omdat we bestuurlijk verantwoordelijk zijn, we optreden als opdrachtnemer in de regierol die het Rijk ons geeft én we eigenaar zijn van (maatschappelijk) vastgoed.

Een belangrijke gesprekspartner is netbeheerder Stedin, verantwoordelijk voor het transport en de distributie van energie op Goeree-Overflakkee. Zakelijke en particuliere gebouweigenaren hebben een duidelijk belang, omdat zij verantwoordelijk zijn voor de opgave achter de voordeur. De woningcorporatie speelt hier een belangrijke rol als eigenaar en beheerder van vele gebouwen op het eiland. Ondernemers zijn eveneens een belanghebbende partij. Zij moeten kunnen profiteren van de ontwikkeling van kennis, kunde en projecten op het gebied van duurzame energietechniek en verduurzaming van de leefomgeving.

In de volgende fase, bij de vorming van de uitvoeringsplannen, haken ook nieuwe stakeholders aan. Denk aan uitvoerende partijen, exploitanten van (grootschalige) warmtebronnen en warmtedragers en grondeigenaren. Hun rol staat omschreven in de uitvoeringsplannen (WUP's).

Communicatie

Transparante, duidelijke en zorgvuldige informatievoorziening is van groot belang in de warmtetransitie. Het is belangrijk om inwoners en andere belanghebbenden actief te benaderen en te informeren. Hier maakt de gemeente werk van.

Participatie: samen aan de slag

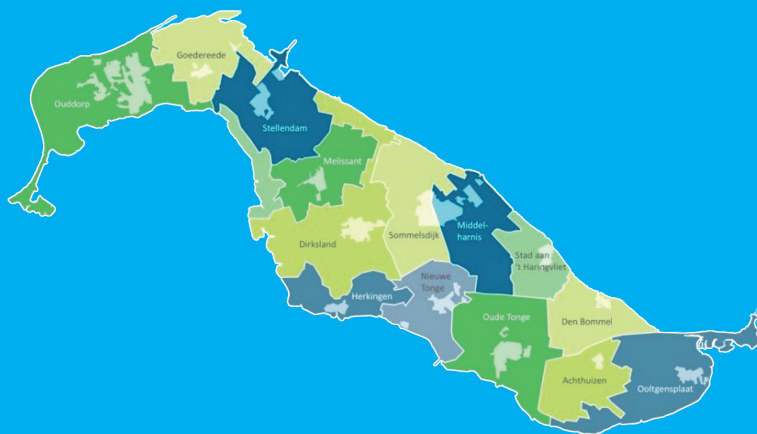
Individuele gebouweigenaren vormen een groep met een grote diversiteit aan bezit, belangen, kennisniveau en kapitaalcracht. Om deze diverse groep te betrekken bij de planvorming ontwikkelen we een specifieke participatieaanpak. Want samenwerking is een vereiste in de warmtetransitie en dat vraagt nadrukkelijk de aandacht bij de planvorming. Omdat deze groep niet bekend is met de achterliggende opgaven in onze gemeente combineren we de participatieaanpak met andere klimaatgerelateerde opgaven, zoals de Regionale Energie Strategie (RES) en Klimaatadaptatie.

De gemeente neemt het initiatief en stuurt aan op samenwerking. Met elkaar zoeken we naar de oplossing die maatschappelijk, technisch en economisch zo optimaal mogelijk is. We onderscheiden verschillende fases en werken die in een uitvoeringsplan verder uit. Hoe dit proces in de praktijk vorm krijgt, is een zoektocht met zo'n belangengroep als gebouweigenaren. We onderzoeken daarom ook de communicatievoorkeuren en nemen de ontwikkeling van onze inwoners op dit gebied mee.

Om te beginnen maken we duidelijk onderscheid tussen ondersteuning bij het individuele proces van gebouweigenaren (leren, onderzoeken, positie innemen) en het collectieve proces (klimaatverhaal van het dorp). Zo houden we rekening met de sociaal-maatschappelijke opbouw van elke kern. Op die manier kunnen we verschillende typen inwoners bedienen in de opbouw van het proces. Want bij vaststelling van een plan is het cruciaal dat de ruime meerderheid van de belanghebbenden op de hoogte is van de plannen, weet wat deze plannen voor hen betekenen en dat ze hier mee akkoord zijn. Voor de samenwerking met inwoners zetten we in op fysieke en digitale manieren van samenwerken.

Kwaliteit en haalbaarheid van de samenwerking

De sociale cohesie in de kernen van Goeree-Overflakkee is sterk. Daarom ligt de focus op een kerngerichte aanpak. We richten ons bewust op een maximaal aantal kernen tegelijk. Zo kunnen we voldoende aandacht vanuit de gemeentelijke organisatie garanderen. Het delen van achtergrondinformatie zetten we wel eiland breed op.

De organisatie heeft bijzondere aandacht voor mensen die (financieel) kwetsbaar zijn en partijen die mogelijk negatieve gevolgen ondervinden van de planvorming en uitvoering. Als de situatie om maatwerk in communicatie vraagt, dan maken we daar een inschatting van.

Afspraken in de samenwerking

Voor een goede samenwerking is het belangrijk dat alle partijen met dezelfde verwachtingen aan tafel zitten. In samenwerking met meer dan 20.000 huishoudens is duidelijkheid over de randvoorwaarden en de uitkomsten van de samenwerking extra belangrijk. Om de kaders te stellen voor de planvorming maken we afspraken met elkaar. De gemeente neemt het initiatief voor deze afspraken. Vervolgens krijgen belanghebbenden ruimte om voorstellen te doen voor aanpassing of aanscherping. Samenwerken gaat over vertrouwen. Dat betekent dat we belangrijke beslissingen alleen nemen in overleg met de betrokken partijen. Beslissingen worden pas bestuurlijk vastgesteld bij een ruim draagvlak onder belanghebbenden.

Vallen en opstaan

Om voor elke kern tot een realistisch plan te komen moet de gemeente de regie over het proces delen met de inwoners. Dat heeft gevolgen voor de beheersbaarheid, planning en inhoud van het proces en voor de uitkomsten. Als gemeente accepteren we de gedeelde regie op dit project en we aanvaarden dat vallen en opstaan hoort bij deze vorm van samenwerking.

In stappen naar aardgasvrij

De gemeente gaat ervan uit dat er tussenstappen nodig zijn voordat het eiland aardgasvrij is. Deze tussenstappen zijn no regret-oplossingen, zoals energiebesparende maatregelen bij gebouwen of een 'aardgasvrij-ready' warmteoplossing. Juist deze tussenstappen maken het voor iedereen op het eiland met een eigen woning of bedrijfsgebouw mogelijk om op een geschikt moment over te schakelen op het volledig duurzame warmtesysteem van de toekomst. Deze tussenstappen sluiten ook aan bij de laatste ontwikkelingen in de warmtetransitie: de doelstelling van 20% aardgasvrij in 2030 verschuift naar 20% CO₂-reductie in 2030.

B. EFFECTIEVE EN EFFICIËNTE INZET VAN ENERGIETECHNIEK

Trias Energetica

Het uitgangspunt in onze zoektocht naar passende hernieuwbare energiesystemen voor het eiland is CO₂-besparing. We gaan uit van de Trias Energetica. Ten eerste zetten we in op het terugbrengen van de energievraag. Ten tweede zetten we in op hernieuwbare energieopwekking. Tot slot gebruiken we (fossiele) energie zo efficiënt mogelijk. Twee kanttekeningen bij het bovenstaande. Allereerst geldt het gebruik van fossiele brandstoffen alleen voor de overgangsfase naar een volledig fossielvrij energiesysteem in 2050. Bovendien nemen we bewust ook innovatieve technieken mee in de afweging en uiteindelijke keuze voor een nieuw energiesysteem.

Stapsgewijze aanpak

Het is mogelijk om de drie stappen uit de Trias Energetica meerdere keren te doorlopen de komende jaren. Als de transitie naar energieneutraal voor een groep gebouwen op korte termijn (financieel) niet haalbaar is, dan kan een stapsgewijze aanpak misschien wél tot een forse reductie in (fossiel) energiegebruik leiden. Vervolgens kan de volgende stap op een later moment worden gezet, zoals de toepassing van hernieuwbare opwekmogelijkheden. De stapsgewijze aanpak zorgt ervoor dat belanghebbenden op zogenaamde 'natuurlijke momenten' de mogelijkheid krijgen om maatregelen te nemen, zoals de vervanging van een kapotte gasgestookte cv-ketel door een warmtepomp of het aanbrengen van (extra) isolatiemateriaal bij een grote verbouwing.

Energiebesparende maatregelen eerst

Energiebesparende maatregelen verlagen de toekomstige energievraag. Daarom zetten we allereerst in op energiebesparende technieken die zich al bewezen hebben, zolang ze verdere verduurzaming niet in de weg staan. Het resultaat van deze energiebesparende maatregelen is dat een beperkte warmtevraag het mogelijk maakt om energie-efficiënte verwarmings-technieken zoals Lage Temperatuur Verwarming (LTV) te gebruiken. Bovendien zorgt een lagere elektriciteitsvraag ervoor dat de totale energievraag op Goeree-Overflakkee beperkt blijft. Dan hoeven we ook minder windmolens, zonneparken of warmtepompen op het eiland te plaatsen om aan de energievraag te voldoen.

Uitgaan van lokale duurzame bronnen

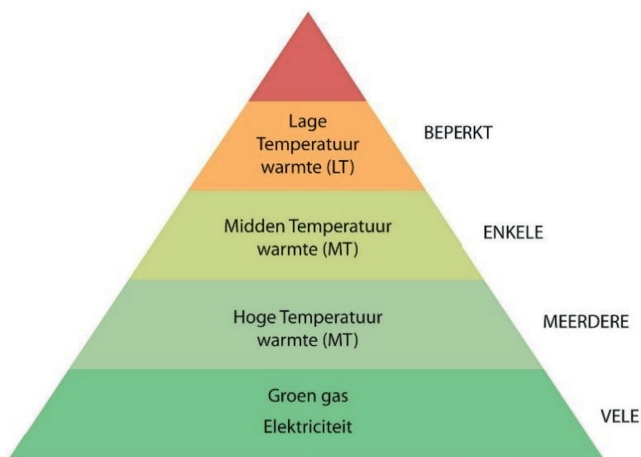
Goeree-Overflakkee is beperkt fysiek verbonden met naastgelegen gemeenten. Daarom maken we zoveel mogelijk gebruik van lokaal beschikbare duurzame bronnen. Alleen zijn die niet allemaal ruim voor handen. Sommige zijn slecht inpasbaar in het landschap of zijn om andere redenen minder gewenst. Hoge temperatuurbronnen, zoals geothermie, restwarmte en biogas zijn afwezig of zeer beperkt inzetbaar op het eiland. We moeten daarom verstandig omgaan met de energiebronnen die wel beschikbaar zijn. Goed om te weten: het overgrote deel van de beschikbare energiebronnen (omgevingswarmte en aquathermie) gebruikt elektriciteit om bruikbare warmte te produceren. De verwachting is dat de behoefte aan duurzame elektriciteit flink zal stijgen – niet alleen hier op het eiland, maar ook in de omliggende stedelijke gebieden. Om 'groene' waterstof op te wekken, is duurzame elektriciteit nodig. Een extra reden om zoveel mogelijk de beschikbare warmte in te zetten in de warmtetransitie en het elektriciteitsverbruik te beperken.

Type bron	Warmtebron	Temp.	Beschikbaarheid op GO
Bodemwarmte	Geothermie (>500 m. diep)	HT	Afwezig
	Ondiepe bodemenergie (<500 m. diep)	MT / LT	Lokaal beschikbaar
Omgevingswarmte	Lucht (via warmtepomp)	LT	Ruim beschikbaar
Aquathermie	Water (via warmtepomp)	LT	Ruim beschikbaar
Zonne-energie	Zonne warmte (zonnecollector)	HT / MT	Ruim beschikbaar
	Biomassa-centrale (warmtenet)	HT	Beperkt/ in ontwikkeling
	Biomassa-ketel	HT	Ongewenst
Biomassa	Pelletkachel/ houtkachel	HT	Ongewenst
	Vergistingsinstallatie (biogas)	HT	Beperkt/ in ontwikkeling
Waterstof	Electrolyser	HT	Beperkt/ in ontwikkeling
Restwarmte	Energiecentrale/ Industriële restwarmte	HT / MT	Vrijwel afwezig

Optimale benutting van beschikbare bronnen (cascadering)

Zodra er zicht is op de toekomstige resterende warmtevraag (kwantiteit en kwaliteit) kunnen we onderzoeken welke duurzame energiesystemen het meest geschikt zijn om aan deze warmtevraag te voldoen. Ons uitgangspunt is dat alleen energiesystemen worden onderzocht die een (potentieel) belangrijke reductie in CO₂-uitstoot (ten opzichte van aardgas) met zich meebrengen. Voor de invulling van de warmtevraag in de gebouwde omgeving kijken we eerst naar gebouwclusters die verwarmd kunnen worden met Lage- en Midden-Temperatuur bronnen, zoals aquathermie, bodemwarmte en zonthermie. Zo kan Goeree-Overflakkee volledig gebruik maken van het hernieuwbare energiepotentieel dat nu al beschikbaar is. Bovendien voorkomt deze aanpak een extra belasting op het elektriciteitsnetwerk (netimpact).

Ten slotte kunnen we kijken naar de potentie van duurzame (groene) gassen, zoals biogas en waterstof. Die gassen zijn met name geschikt voor bepaalde gebouwclusters waar Lage- en Midden Temperatuur-warmtebronnen niet toereikend zijn. Duurzaam gas kan ook dienen als energieopslag om verschillen in opwek en verbruik te overbruggen.

Toepassingsmogelijkheden

De trapsgewijze inzet van energiebronnen is gebaseerd op de beschikbaarheid en de toepasbaarheid op Goeree-Overflakkee. We kijken nadrukkelijk breder dan alleen de warmtevraag in de gebouwde omgeving. Want uiteindelijk leggen ook de landbouw, de mobiliteit en – in mindere mate – de industrie beslag op de beschikbare duurzame energie. In de Regionale Energie Strategie gaan we gedetailleerder in op de beschikbaarheid van energiebronnen en de afwegingen die we daarbinnen moeten maken.

Kostenefficiënte energieopslag

De productie van energie uit wind en zon valt niet automatisch samen met de energievraag. Om die verschillen op te vangen, is er een vorm van energieopslag nodig. Zodra er meer zekerheid is over de toekomstige energievraag en het beschikbare aanbod, dan onderzoeken we welke vormen van energieopslag voor Goeree-Overflakkee het meest geschikt zijn.

Kwaliteit van de oplossing

Niet de snelheid van de uitvoering, maar de mate van CO₂-besparing, de betaalbaarheid en de inpassing in de leefomgeving staan voor ons centraal. Omdat het vastgoed op Goeree-Overflakkee divers is opgebouwd kan dat leiden tot meerdere warmteoplossingen per kern.

C. FINANCIERINGSMOGELIJKHEDEN VOOR ALLE BELANGHEBBENDEN

De betaalbaarheid van de warmtetransitie vormt een belangrijke factor voor het draagvlak. Dat geldt voor alle soorten gebouw eigenaren. De Europese Unie en het Rijk ontwikkelen kaders en instrumenten om hun

grote ambities mogelijk te maken. Zo werkt het Rijk bijvoorbeeld aan een plan om de kosten voor het gebruik van aardgas langzaam hoger te maken en zo de overstap naar duurzame alternatieven voor warmte aantrekkelijk te maken. Dat maakt het financieel interessant om nu al te beginnen met energie besparen.

Beginnen waar het kan

De gemeente begint met het aanjagen van de warmtetransitie in buurten en wijken en bij gebouwtypen en doelgroepen waar de maatregelen nu al betaalbaar zijn. Daarnaast zetten we ons in om de warmtetransitie voor alle inwoners en andere belanghebbenden op het eiland betaalbaar te maken en de kosten eerlijk te verdelen. We richten ons met name op kostenefficiënte energiesystemen en houden we de maatschappelijke- en eindgebruikerskosten scherp in de gaten. Zo streven we naar een financieel haalbare warmtetransitie waarbij iedereen in staat is om mee te doen.

Kiezen voor systemen met goede businesscase voor inwoners

De gemeente spant zich in om de kosten voor gebouw eigenaren zo laag mogelijk te houden, bijvoorbeeld bij de aanschaf van verduurzamingsmaatregelen en de aanleg van collectieve energiesystemen. We starten pas met de uitvoering van plannen zodra er voldoende duidelijkheid is over de financiering van de nieuwe techniek en de kosten van de warmte of elektriciteit voor de uiteindelijke gebruikers. Voor gebouw eigenaren die niet in staat zijn om energiebesparende maatregelen te nemen zoeken we naar extra (financiële en/of organisatorische) ondersteuning.

Lokaal eigendom in de energievoorziening

De komende jaren komen subsidies en andere middelen beschikbaar om de warmtetransitie te realiseren. De gemeente zet zich ervoor in dat die middelen zoveel mogelijk ten goede komen aan de inwoners en ondernemers op het eiland. Duurzame opwek vraagt om grote investeringen. We streven ernaar dat inwoners voor ten minste de helft van deze investeringen financieel kunnen deelnemen. Zo ben je mede-eigenaar van je eigen energievoorziening.

De rol van het Rijk

Op dit moment vraagt het Rijk 'kostenneutrale' warmteoplossingen. Dat betekent dat de eindgebruiker niet

méer hoeft te betalen voor warmte dan wanneer de warmte wordt opgewekt met aardgas. Alleen met de huidige wet- en regelgeving en de beperkte financiële ondersteuning vanuit het Rijk is dit voor veel huishoudens en buurten op Goeree-Overflakkee nog niet haalbaar. Het instrumentarium van het Rijk moet zich eerst nog verder ontwikkelen. Ook moeten er vanuit Europa en vanuit het Rijk gerichte subsidies voor verduurzaming beschikbaar komen om de gemeente en haar inwoners te ondersteunen in deze taak.

D. AANSLUITING OP DE LANDELIJKE WET- EN REGELGEVING

Om de warmtetransitie te voltooien moet nog veel (landelijke) wet- en regelgeving ontwikkeld worden. Dit gegeven weerhoudt de gemeente en haar inwoners niet om zich nu al voor te bereiden op de toekomstige veranderingen en stappen te maken in de warmtetransitie. De gemeente volgt de ontwikkelingen op de voet en ons beleid focust op de landelijke richtlijnen voor de warmtetransitie, CO₂-reductie en financieringsmogelijkheden.

Draagvlak en afsluitbevoegdheid

Als het gaat om collectieve warmtesystemen voeren we de overgang naar een nieuw systeem pas door als er voldoende draagvlak is binnen de buurt of wijk. Een individuele inwoner mag afwijken van het collectieve systeem, zolang de gekozen oplossing aantoonbaar minimaal even duurzaam (CO₂-arm en zonder fijnstofuitstoot) is als het voorgestelde collectieve systeem. Ook geldt een tijdslimiet aan de realisatie van deze individuele oplossing. Wanneer de inwoner deze limiet niet haalt, neemt de gemeente de regie op planvorming weer terug. Na de aanleg van het nieuwe energiesysteem volgt een moment waarop het aardgasnetwerk wordt afgesloten. Want het in stand houden van twee systemen naast elkaar brengt hoge kosten met zich mee. Bovendien is het in sommige gevallen technisch onmogelijk. Met de stakeholders maken we afspraken wanneer dit afsluilmoment plaatsvindt. Gedwongen afsluiting van aardgas is een allerlaatste maatregel om te voorkomen dat enkelen de kosten voor velen onnodig extra verhogen.

Samenhang met omgevingsvisie en -plannen

De gemeente verankert de ambities voor de opgaven van de warmtetransitie tijdig en duidelijk in de omge-

vingsvisie. Vervolgens werken we deze ambities verder uit in uitvoeringsgerichte programma's (pakket van beleidsvoornemens en maatregelen). Het tijdig verankeren van deze ambities neemt onzekerheden over de warmtetransitie weg en voorziet de verschillende belanghebbenden van duidelijke spelregels.

Het is belangrijk om functies evenwichtig toe te delen aan locaties in het omgevingsplan. Als je grootschalige duurzame energieopwekking mogelijk wilt maken, dan moeten we ook rekening houden met de woon- en leefomgeving, maar ook met bijvoorbeeld natuurontwikkeling. In een omgevingsplan staan naast mogelijkheden om duurzaam energie op te wekken, ook regels voor na-isolatie van bestaande gebouwen of het installeren van een warmtepomp.

E. UITVOERINGSKRACHT EN INTEGRAAL RUIMTELIJK BELEID

Als gemeente streven we naar een planbare en uitvoerbare warmtetransitie. We houden daarbij rekening met de beschikbare arbeidscapaciteit. Wij zetten ons in om kennis en kunde op het eiland te ontwikkelen, vast te houden en waar mogelijk ook te delen met andere gemeenten in Nederland.

Inzetten op de ontwikkeling van uitvoeringskracht

Er zijn allerlei praktijkopleidingen die jongeren klaarstomen voor een baan in de warmtetransitie. De gemeente spant zich in om deze praktijkopleidingen mogelijk te maken en te behouden voor het eiland. Ook stimuleren we bedrijven die gespecialiseerd zijn in duurzame bouw- en installatietechniek om zich hier verder te ontwikkelen. Zo ondersteunen we de warmtetransitie en de economische activiteit op Goeree-Overflakkee.

Samenhang met ruimtelijke beleidsontwikkeling

Om de gewenste energiesystemen mogelijk te maken streven we naar een integraal ruimtelijk beleid. Zo kunnen we specifiek de inpasbaarheid van noodzakelijke aanpassingen aan gebouwen, infrastructuur en de boven- en ondergrond opnemen om de gewenste energiesystemen mogelijk te maken. Dat betekent dat verschillende beleidsvelden op de ontwikkelingen in de warmtetransitie vooruit moeten lopen om niet vertragend te werken. Met name de samenwerking met Ruimtelijke Ordening is van belang (Omgevingswet).

Duurzame opwek vraagt om grote investeringen

De gemeenteraad kan inspelen
op **bijzondere situaties**

4. DE JUISTE BALANS VINDEN

De verwachting is dat de vijf uitgangspunten uit het vorige hoofdstuk elkaar in sommige gevallen versterken en in andere gevallen juist lastig met elkaar te verenigen zijn. Zo heeft betaalbaarheid gevolgen voor het draagvlak. Tegelijkertijd is het meest betaalbare energiesysteem niet vanzelfsprekend ook het meest duurzame. Tot slot kan het meest betaalbare of meest duurzame energiesysteem ruimtelijk niet inpasbaar blijken te zijn op Goeree-Overflakkee.

In de Transitievisie Warmte zoeken we daarom vooral naar een goede balans tussen deze uitgangspunten. Met een duidelijk argumentatie welke afwegingen hebben geleid tot een bepaalde zoekrichting of keuze. In de uitvoeringsplannen spelen lokale omstandigheden misschien een nog sterkere rol in de uitwerking van een specifiek energiesysteem.

Bij belangrijke afwegingen wordt in samenwerking met de gemeenteraad om een keuze gevraagd. Dat gebeurt op basis van een maatwerk afwegingskader waar verschillende uitgangspunten een weging krijgen. Zo ontstaat een redelijk objectief kader bij conflicterende belangen. Dit afwegingskader is alleen bedoeld als hulpmiddel bij belangenafweging. De gemeenteraad kan echter afwijken van dit afwegingskader om in te spelen op bijzondere situaties.

De warmtetransitie is complex.
Daarom beginnen we vroeg op
Goeree-Overflakkee

DEEL II: GEMEENTELIJKE DOELEN EN KADERS

1. DE EMISSIEDOELEN UIT HET KLIMAATAKKOORD

Uitgangspunt in het Klimaatakkoord zijn de landelijke emissiereductiedoelen van 49% in 2030 en 95% in 2050. In internationaal verband streeft het kabinet ernaar om het doel van 49% in 2030 verder te verhogen naar 55% emissiereductie. Voor de gebouwde omgeving is de landelijke beleidsopgave van 49% vertaald naar een uitstootreductie van 3,4 Megaton CO₂ (ten opzichte van 1990).

Afgelopen zomer presenteerde de Europese Commissie het 'Fit-for-55'-pakket. In deze voorstellen staan maatregelen omschreven voor de Europese landen om in 2030 ten minste 55% minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990. Deze verhoging van de uitstootreductiedoelen is noodzakelijk voor Europa om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

De belangrijkste afspraken:

- Gemeenten bepalen samen met bewoners en gebouweigenaren wat de beste oplossing is voor warmte en elektriciteit in hun kern, wijk, buurt of straat. De (maatschappelijke) kosten en de CO₂-reductie zijn hierin belangrijke uitgangspunten.
- Eind 2021 leggen we de volgorde en het tijdpad waarin kernen worden aangepakt vast in de Transitievisie Warmte (TVW).

- Het is mogelijk om elke vijf jaar de volgorde of het tijdpad aan te passen.
- In de TVW staat ook beschreven hoe de gemeente bewoners bij de warmtetransitie betreft.

Het Rijk bedeeft gemeenten en gebouweigenaren een belangrijke rol toe in dit proces. Dat vraagt om een actieve inzet van de gemeente zelf én van alle partijen die gebouwen of energie-infrastructuur in bezit of beheer hebben, zoals inwoners, woningcorporaties, bedrijven, energiecorporaties en netbeheerders. Voor elke partij is het van belang om te weten waar zij aan toe is, naar welk doel we gezamenlijk toe werken en hoe we dat willen doen.

2. GEMEENTELIJKE DOELEN (T.A.V. DE ENERGIETRANSITIE IN DE GEBOUWDE OMGEVING)

Het formuleren van realistische en haalbare (tussen) doelen helpt ten eerste om de verwachtingen van de betrokken partijen waar te kunnen maken. Bovendien helpt het om de onderlinge belangen goed op elkaar af te stemmen. Ten slotte helpen realistische doelen om de gemeentelijke organisatie effectief in te zetten. Want zo krijgt elke partij de mogelijkheid om voldoende capaciteit en middelen te reserveren, eventueel op te schalen en tijdig subsidies en regelingen aan te vragen. Vanzelfsprekend is het belangrijk dat de gestelde doelen ook passen bij de mogelijkheden van de betrokken partijen. We proberen doelen zo te formuleren dat ze SMART zijn (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden).

De gemeente Goeree-Overflakkee maakt onderscheid in streefdoelen en inspanningsdoelen. Het belangrijkste verschil is dat de gemeente bij streefdoelen afhankelijk is van de inzet van vele partijen waar zij slechts beperkt invloed op kan uitoefenen. Dat betekent dat de gemeente niet garant kan staan voor het behalen van deze doelen. Voor de inspanningsdoelen kan de gemeente wel bepalen wat de eigen inzet wordt om de doelen te behalen.

De gemeentelijke streefdoelen

De gemeente zet zich in om de landelijke en Europese doelstellingen uit het Klimaatakkoord (KA) en het 'fit-for-55'-pakket (Ff55) op gemeentelijk niveau te behalen:

- Een CO₂-reductie van 49% (t.o.v. 1990) in de gebouwde omgeving in 2030 (KA)

- Een CO₂-reductie van 95% (t.o.v. 1990) in de gebouwde omgeving in 2050 (KA)
- Minimaal 1,5% afname per jaar van het energieverbruik in de gebouwde omgeving, oplopend naar een reductie van 39% in 2030 (Ff55)
- Minimaal 1,1% toename per jaar van het gebruik van duurzame energie in de gebouwde omgeving (Ff55)
- Minimaal 3% van alle publieke gebouwen zal jaarlijks worden gerenoveerd naar energieneutraal of aardgasvrij (Ff55)
- Voldoende draagvlak ontwikkelen om de gestelde duurzaamheidsdoelen te behalen. De ontwikkeling van draagvlak pakken we SMART aan.

De gemeentelijke inspanningsdoelen

We maken een algemeen en gemeentebreed beleid met betrekking tot de randvoorwaarden die we stellen aan de verschillende duurzame energiesystemen. Dat zijn randvoorwaarden op het gebied van ruimtelijke impact, geluid, veiligheid en milieuaspecten. Ook maken we een afweging die de meest relevante (combinaties van) oplossingen met elkaar vergelijkt.

Daarnaast ontwikkelt de gemeente aanvullende kaders op kernniveau om gebouweigenaren voorafgaand aan de planvorming duidelijk te maken wat de verduurzamingsmogelijkheden zijn. Dat kan bijvoorbeeld gaan om buitenwerks isoleren, het plaatsen van installaties (zoals PV-panelen, warmtepomp, accu's) maar ook het onttrekken of opslaan van warmte en koude in de ondergrond.

2.1 MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK (PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE)

DOELEN:

- Tussen 2021 en 2024 stelt de gemeente Kern Uitvoeringsplannen op voor maximaal vijf kernen. Samen vertegenwoordigen deze kernen tenminste 40% van het aantal gebouwen binnen de gemeente. Elk plan moet maatschappelijk breed gedragen worden met ten minste 70% draagvlak.
- In 2040 is al het eigen vastgoed van de gemeente Goeree-Overflakkee aardgasvrij.

RANDVOORWAARDEN:

- De gemeente gaat met maximaal vijf kernen tegelijk een participatietraject aan. We sturen hierin op het draagvermogen van onze organisatie als het gaat om beschikbaarheid van financiële middelen en menskracht.
- Inwoners van de betrokken kernen en andere lokale belanghebbenden krijgen tijdig toegang tot laagdrempelige, relevante en objectieve informatie over het participatieproces en de warmtetransitie.
- We stellen belanghebbenden in de gemeente zoveel mogelijk in staat om zelf afwegingen te maken en zelf te organiseren.
- Beslissingen nemen we in gezamenlijk overleg met de belanghebbende partijen.
- Oplossingen moeten passen bij het landschap en bij de wensen van inwoners.
- De gemeente organiseert extra ondersteuning voor gebouweigenaren die om uiteenlopende redenen minder goed in staat zijn om zelf voldoende informatie te verkrijgen, zich te organiseren of beslissingen te maken rondom de warmtetransitie.
- Eenmaal gestart met een kernaanpak is onderbreken niet zomaar mogelijk. Het participatietraject moet tot en met de afsluiting van de planvorming gezamenlijk afgerond worden, tenzij de inwoners en gemeente samen besluiten tot afbreking van het traject.

AANPAK:

- De gemeente ontwikkelt een kerngerichte samenwerkingsaanpak en de uitvoering daarvan.
- De gemeente ontwikkelt in overleg met de belanghebbenden uiterlijk in 2022 een sectoraal verduurzamingsbeleid plus een plan van aanpak (procesondersteuning inbegrepen) voor:
 - MKB
 - Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed
 - Woningen woningcorporatie
 - Recreatieparken en -woningen
 - Zorggebouwen
 - Bedrijventerreinen
 - Kantoren
 - Beschermde dorpsgezichten, monumenten, kerken e.d.
 - Gebouwen in het buitengebied, waaronder vrijstaande woningen, woonboerderijen, werkruimtes bedrijven
 - Grondbeleid
- De gemeente zet in op het testen en ontwikkelen van een set hulpmiddelen voor samenwerking met kernen. Deze set bestaat uit samenwerkingstechnieken, participatietechnieken, overleggen en communicatiemiddelen. Een jaarlijkse rapportage maakt deze hulpmiddelen ook inzetbaar voor kernen waar de komende jaren een participatietraject start.
- De gemeente stelt duidelijke kaders voor de samenwerking: op z'n minst voor ruimte, tijd, duurzaamheid en draagvlak. In overleg kunnen we deze kaders nog verder aanvullen.

2.2 TECHNIEK

DOELEN:

- Energiereductie: de gemeente spant zich in om 25% van de bestaande gebouwen (circa 7.500 gebouwen) op Goeree-Overflakkee vóór 2030 zodanig te isoleren dat ze op midden- of lage temperatuur verwarmd kunnen worden. Het gaat om isolatie naar energielabel A, B of beter.
- Energieopwekking: tussen 2021 en 2022 verkennen we de lokale kansen voor verschillende duurzame energiesystemen. Dat doen we voor maximaal vijf kernen. In de verkenning kijken we naar technische potentie, financiële haalbaarheid, CO₂-reductie en maatschappelijk draagvlak voor opwek, transport, opslag en verbruik van duurzame energiesystemen. Ook laten we het kostenplaatje doorrekenen.
- Tussen 2021 en 2025 ontwikkelen we tenminste één aardgasvrije pilot. Dat gebeurt in Stad aan 't Haringvliet dat overschakelt op waterstof. Het doel is om zo vóór 2030 beter zicht te krijgen op nieuwe technieken.

RANDVOORWAARDEN:

- Het is op dit moment nog onzeker of het isolatiedoel van 25% van de gebouwen naar energielabel A of B in 2030 wel haalbaar is. Bestaande onzekerheden over financiering, doorzettingsmacht en uitvoeringsmiddelen vragen om flexibiliteit tijdens het proces en tijdens de uitvoering.
- We hebben op dit moment geen inzicht in de uitgangspositie. Hoe groot is straks het opwekpotentieel? Wat zijn de energieverbruiksgegevens en isolatiewaarden? Die cijfers zijn wel nodig om een goed beeld te krijgen waar we staan met de doelen.
- Het is belangrijk om tweejaarlijkse de isolatie, het energieverbruik en de ontwikkeling van het opwekpotentieel te monitoren en vast te leggen in voortgangsrapportages.
- Inzet op no regret-maatregelen. Vooral isolatie van de gebouwschil op natuurlijke momenten is noodzakelijk om de doelstellingen te behalen.
- De beoogde lokale energiesystemen moeten bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen voor de warmtetransitie. Een alternatief energiesysteem moet bovendien voldoende bijdragen aan de CO₂-reductie en voor alle betrokken partijen ook financieel haalbaar zijn.
- Waar technisch en financieel mogelijk zetten we in op bestaande technieken en/of technieken die op korte termijn beschikbaar zijn. Voor de periode tot 2030 zetten we heel beperkt in op technieken die nu nog in een ontwikkelingsfase zitten.

AANPAK:

- De gemeente zorgt ervoor dat andere partijen toegang hebben tot onpartijdig advies over de verduurzaming van de warmtevoorziening. Voor particulieren is dat het Energieloket en voor zakelijke partijen de Energieke Regio.
- De gemeente onderzoekt het realistische isolatiepotentieel van gebouwen op Goeree-Overflakkee. Dat doen we gericht op de kernaanpakken en we communiceren hierover op een heldere manier met gebouweigenaren.
- De gemeente onderzoekt ook het realistische opwekpotentieel van beschikbare warmtebronnen op Goeree-Overflakkee, zoals aquathermie, zonthermie, zon op dak, biogas/massa, waterstof, WKO. Dit onderzoek richt zich ook op de gevolgen voor het energiesysteem.
- De gemeente vertaalt bovenstaande informatie naar een bruikbaar afwegingskader op technisch -, economisch - en duurzaamheidsniveau per kern.

2.3 FINANCIERING

De warmtetransitie kan alleen slagen wanneer belanghebbenden financieel in staat zijn om de noodzakelijke maatregelen te nemen. Om uiteenlopende redenen lopen de kosten voor deze maatregelen per geval sterk uiteen. Met name voor partijen die weinig financiële marge hebben, zorgt de warmtetransitie mogelijk voor problemen. De gemeente heeft de taak om inwoners en andere belanghebbenden op zo'n manier te ondersteunen dat ook partijen met een kwetsbare financiële positie de transitie kunnen maken.

DOELEN:

- De overstap naar aardgasvrij moet voor alle gebouweigenaren in de gemeente financieel haalbaar zijn op het moment dat hun kern, wijk, buurt of straat van het aardgas gaat.
- De gemeentelijke aanpak richt zich op preventie van armoede als gevolg van de warmtetransitie of door stijging van de energielasten.

RANDVOORWAARDEN:

De gemeente ontwikkelt uitsluitend aanvullend beleid op landelijke en regionale financiële regelingen. Gerichte inzet van de gemeente op gaten in het landelijk beleid is zeer beperkt mogelijk. Wat kunnen we wel doen als gemeente?

- De gemeente zet in op kennisontwikkeling over financiële mogelijkheden.
- De gemeente zet in op ondersteuning in de klantreis met energieloketten voor organisatorische punten en proceszaken.
- De gemeente besteedt bijzondere aandacht aan gebouweigenaren in een niet-financierbare situatie en aan inwoners met onvoldoende financiële kennis of handelingsperspectief. Mogelijk met speciale regelingen voor deze groep.

AANPAK:

De gemeente sluit aan bij de regionale en landelijke ontwikkelingen en communiceert over de mogelijkheden voor financiering van de warmtetransitie.

- De gemeente brengt in kaart welke subsidies en andere financiële arrangementen beschikbaar zijn voor de warmtetransitie. We communiceren hier actief over naar inwoners en ondernemers.
- De gemeente ontwikkelt aanvullend een preventief armoedebeleid en een passende aanpak voor financieel kwetsbare doelgroepen op het eiland. Dat doen we op basis van onderzoek en ervaringen in de warmte/energietransitie. In de kernaanpak van de eerste kernen ondersteunen we deze groepen met maatwerk.

2.4 WET- EN REGELGEVING

De landelijke overheid werkt nog aan wettelijke kaders, zoals de klimaatwet, afsluitplicht en regulering voor warmtealternatieven. Als gemeente volgen we deze ontwikkelingen en vooralsnog volgen we op Goeree-Overflakkee de landelijke ambitie. Aanvullend kunnen we wel gemeentelijke wetgeving ontwikkelen, zoals met de APV, de omgevingsvisie en ander ruimtelijk beleid.

DOELEN:

- Een warmtetransitie waarin we maatschappelijke belangen zorgvuldig afwegen tegen de gewenste nieuwe ontwikkelingen.
- Een warmtetransitie waarin individuele of collectieve ontwikkelingen zijn voorzien van een duidelijk kader en handelingsperspectief.

RANDVOORWAARDEN:

- Ontwikkeling van gemeentelijke kennis over warmtegerelateerde technieken en afwegingen voor beleidsontwikkeling, toetsing en handhaving.
- Duidelijkheid over de kaders die de gemeente hanteert bij maatregelen die betrekking hebben op de warmtetransitie, zoals het isoleren van een gebouw of het toepassen van installatietechnieken (opwek, transport en opslag).

AANPAK:

- De gemeente ontwikkelt beleid en kennis over de volgende onderwerpen:
 - Transport en (seizoens)opslag van koude en warmte boven en onder de grond.
 - De wenselijkheid en randvoorwaarden voor buitenwerks isoleren.
 - Randvoorwaarden voor de ontwikkeling van zonthermie en zonne-energie.
 - Locaties, geluidsproductie en veiligheid van technische installaties, zowel collectief als individueel.
 - Kaders voor de ruimtelijke inpassing van warmtegerelateerde installaties in en om de gebouwde omgeving.

2.5 UITVOERINGSKRACHT

DOELEN:

- Een transitie waarin de snelheid van de warmtetransitie en de beschikbare uitvoeringskracht met elkaar in balans zijn:
 - Dat betekent voldoende externe uitvoeringskracht (installatietechniek, verbouw) op Goeree-Overflakkee om de warmtetransitie uit te voeren.
 - Dat betekent ook een gemeentelijke organisatie die over voldoende kennis en uitvoeringskracht beschikt om deze transitie te begeleiden.

RANDVOORWAARDEN:

- Scherpe afwegingen op de effectieve inzet van kennis en uitvoeringskracht enerzijds en de snelheid en omvang van de transitieaanpak en beloften naar inwoners/ondernemers anderzijds.

AANPAK:

Extern

- Samen met uitvoerende sectoren en onderwijs ontwikkelt de gemeente op korte termijn een plan van aanpak voor kennisontwikkeling en uitvoeringskracht. Dat gebeurt bij voorkeur al in 2022, maar dit plan is uiterlijk in 2025 operationeel.
- De bedrijvigheid in de duurzame energiesector stimuleren en ondersteunen door (mogelijke) juridische of andere obstakels weg te nemen. Maar ook door het vestigingsbeleid te versoepelen en (startup)subsidies te verstrekken of aan te vragen.

Landelijke en Europese doelstellingen behalen op gemeentelijk niveau

Intern

- Ten aanzien van interne uitvoeringskracht richt de gemeente zich op de onderdelen waar haar inzet het meeste resultaat heeft.
- Er is duidelijke coördinatie vereist op beleidsafdelingen die werken aan de kaders van de warmtetransitie. Waar noodzakelijk is zelfs integratie van deze afdelingen een optie.
- Voor de bovenstaande doelen stelt de gemeente leerdoelen op. Hier rapporteren we jaarlijks over met als doel om ervaringen uit de beginperiode van het proces te benutten om de effectiviteit en kwaliteit van het vervolgproces te bevorderen.

De balans van de inzet van de gemeente hoeft niet te betekenen dat die keuzes ook richting geven aan een bepaalde warmteoplossing. Laat staan de keuze bepalen. Het kan voorkomen dat de gemeente zich inzet voor zekerheid en betaalbaarheid, maar dat we uiteindelijk kiezen voor een duurder innovatief systeem omdat dit andere voordelen heeft. Op het moment dat er spanning ontstaat tussen de verschillende doelstellingen maken we hier met het bestuur bewust een afweging over de balans tussen de verschillende onderdelen.

2.6 BALANS

Op basis van de vastgestelde visie, de gewenste rol, de mogelijkheden en de doelstellingen van de gemeente vragen we de gemeenteraad, B&W en de directie om richting te geven aan de gemeentelijke inspanningsdoelen. We zetten een afwegingskader in als hulpmiddel zodat we de doelen tot elkaar kunnen wegen. Met als doel om zo focus aan te brengen op de inspanningsdoelen waar de gemeente op wil en kan inzetten.

Iedere woning wordt **in de nabije toekomst** aangepast

DEEL III: PROCES EN ROL VAN DE GEMEENTE

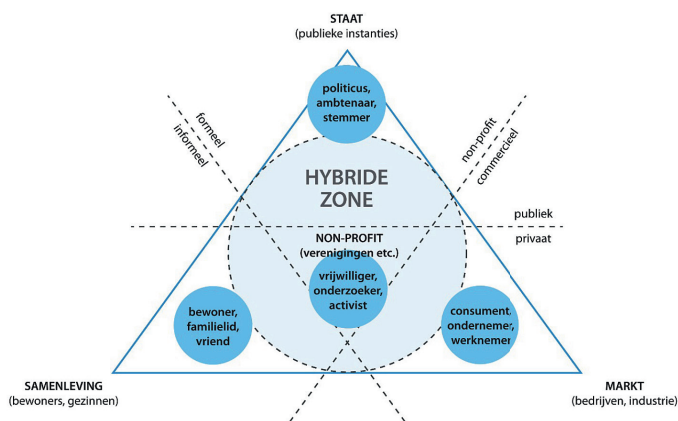
1. ROL VAN DE GEMEENTE

De warmtetransitie staat bij de gemeente Goeree-Overflakkee hoog op de agenda. Want de regie in deze transitie ligt bij de gemeente: op welke manier en wanneer maken de kernen op het eiland de overstap naar duurzame energie? Wie neemt bepaalde besluiten? Waarover en op welk moment? Ook moet de gemeente aangeven welke kennis noodzakelijk is om tot een objectieve en goede onderbouwing van een besluit te komen. Deze regierol kan op verschillende manieren worden ingevuld. In dit deel van de TVW verkennen we welke rol het beste past bij de gemeente Goeree-Overflakkee en hoe we daar invulling aan kunnen geven.

1.1 INVULLING GEMEENTELIJKE ROL EN VERHOUDING TOT ANDERE PARTIJEN

De Rijksoverheid ziet een centrale rol voor gemeenten bij zowel de ontwikkeling als de uitvoering van de lokale warmtetransitie. Dit vraagt om een duidelijke gemeentelijke visie op die rol. Naar aanleiding van de verkenning voor participatie sprak het bestuur van de gemeente Goeree-Overflakkee al zijn voorkeur uit voor een rol waar wordt samengewerkt met de betrokken stakeholders in de warmtetransitie. Deze voorkeur sluit ook aan bij de samenwerkingsfilosofie die in de 'Praat en Procesplaat' is verbeeld. Alleen, wie zijn dan deze stakeholders? En wat betekent de keuze voor een samenwerkende gemeente voor de relatie tussen de gemeente en de verschillende partijen?

Het onderstaande diagram laat een traditioneel beeld zien van publiek, privaat, non-profit en particulier:

Multi Actor Perspective
(Avelino/Wittmayer, 2014)

Het diagram laat zien dat de rol die de gemeente inneemt, bepalend is voor de manier waarop de verhoudingen zich ontwikkelen. Dat geldt ook voor de manier waarop de gemeente samenwerkt met de andere stakeholders. In de huidige situatie is de gemeente bijvoorbeeld het meest actief in de warmtetransitie en neemt inwoners mee in de aanpak, ondersteund door partijen uit de non-profit sector (woningcorporatie, energiecoöperatie).

PLANFASE

Onze gemeente vergroot de bewegingsruimte van inwoners door in de planfase samen te werken met de gemeenschap en blijft tegelijkertijd de gemeentelijke rol invullen. Dat betekent ook dat de gemeente zo de rol van de markt (tijdelijk) kleiner maakt. Inwoners met meer bewegingsruimte in de planfase hebben zo de gelegenheid om vanuit het eigen perspectief keuzes te maken voor hun kern. Welke warmtetechnieken vinden zij bijvoorbeeld het best passen in hun leefomgeving? Welke investeringen zijn zij bereid om te doen in hun woning? Welke rol willen zij innemen ten aanzien van het energiesysteem: als consument, producent, eigenaar of misschien iets anders? In deze fase is de invloed van de markt vooral ondersteunend aan de wensen van de inwoners, non-profitorganisaties en overheden.

UITVOERINGSFASE

Naarmate de uitvoering dichterbij komt gedurende het proces vindt er een verschuiving plaats. Op dat moment krijgen marktpartijen een grotere rol. De rol die de gemeente vervolgens pakt, is bepalend voor de invloed die inwoners nog hebben in het verdere proces. Dat moet ook geborgd worden in het planvormingsproces en de afspraken met de kernen. Zo kan de gemeente bijvoorbeeld ondersteunen wanneer de gemeenschap (of een non-profitorganisatie) opdracht verleent aan de markt – dan wordt de gemeentelijke rol kleiner. De gemeente kan ook een samenwerking aangaan met de markt voor de uitvoering – dan borgt de gemeente de belangen van haar inwoners. Zo'n situatie kan zich voordoen bij het realiseren en uitbaten van collectieve energiesystemen. Een verdere uitwerking van deze stap moet nadrukkelijk in samenwerking met de belanghebbenden in de kernen worden uitgewerkt. Zodoende kan de uitwerking ook per kern verschillen.

1.2 TOOLBOX: MIDDELEN WAAR DE GEMEENTE INVLOED MEE CAN UITOEFENEN

Er zijn verschillende manieren waarop de gemeente invloed kan uitoefenen en de koers kan bepalen. De inzet van deze middelen, en daarmee de rol die de gemeente inneemt, bepaalt ook de mate van verantwoordelijkheid voor het eindresultaat en de inzet van andere partijen.

MIDDELEN VAN 'ZACHT' NAAR 'HARD'

- De gemeente speelt in op initiatieven uit de samenleving: van bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden op Goeree-Overflakkee. Bijvoorbeeld door initiatieven te stimuleren, af te remmen, onder de aandacht te brengen. Hier is Goeree-Overflakkee goed in en ook binnen de warmtetransitie kan hier ruimte voor worden gemaakt. (REACTIEF)
- Informerend en organiserend. (ACTIEF)
- Samenwerkingen aangaan met de stakeholders en afspraken maken over het proces en de doelen. (PROACTIEF)
- Nieuw, ondersteunend beleid en normeringen ontwikkelen rondom de energietransitie. (PROACTIEF)
- Verordeningen vaststellen en handhaven. (GERICHT)

De inzet van deze middelen hangt de komende jaren af van de fase waar het proces zich in bevindt, maar ook van de betrokken stakeholders, hun houding ten opzichte van de warmtetransitie en hun belangen. In de eerste periode ligt de nadruk vooral op verbinding: samenwerkingen aangaan en inspelen op wat er allemaal buiten de gemeentelijke organisatie gebeurt. Daarna verschuift de aandacht steeds meer naar het ontwikkelen van ondersteunend beleid en ten slotte naar wetgeving en verordeningen.

ROL VAN DE GEMEENTE

Vanuit het samenwerkingsperspectief is het goed om te beargumenteren welke rol de gemeente op welk moment inneemt en wat de verwachtingen (van de belanghebbenden) zijn. Dit is het duidelijkst in de participatieaanpak. In het programmaoverleg en in de jaarlijkse warmterapportage staan de gemeentelijke rol en het effect op de warmtetransitie (monitoring) standaard op de agenda. De procesregisseur warmte legt in de jaarlijkse warmterapportage vast welke rol de gemeente waar inneemt en met wie. Ook wordt vastgesteld wanneer een andere rol nodig is plus een onderbouwing waarom de rol verandert. Het is belangrijk om tijdig en helder te communiceren welke rol de gemeente inneemt.

2. VOORUITBLIK NAAR 2050

Op dit moment staat onze gemeente aan de vooravond van een meerjarig proces. Op basis van ervaringen elders houden we voor het traject van planvormingsproces richting een uitvoeringsplan rekening met twee jaar. Voor de realisatie houden we rekening met zeven tot acht jaar. Dat betekent dat alle veertien kernen plus buurtschappen op het eiland het traject in 2041 in drie rondes doorlopen hebben. Dan is er tot 2050 nog ruimte voor maatwerksituaties, complexe zaken en het aardgasvrij maken van de laatste gebouwen.

Het proces bestaat uit grofweg vier fasen met elk een eigen dynamiek. Deze dynamiek vormt de ruggengraat van de elkaar opvolgende Transitievisie Warmte-documenten. In de volgende paragraaf gaan we kort in op de verschillende fasen en wat dit kan betekenen voor de focus, de inzet en de rol van de gemeente.

Ontwikkelingen in de politiek, techniek, kosten en maatschappelijke discussie kunnen het proces sterk beïnvloeden, zowel inhoudelijk als in tijdsduur. Daarom zijn de omschrijvingen minder gedetailleerd naarmate een fase verder in de tijd ligt. Toch willen we in deze eerste Transitievisie Warmte een aanzet geven voor de gemeentelijke rolneming en tegelijkertijd willen we vooruitkijken om onze huidige acties in perspectief te plaatsen.

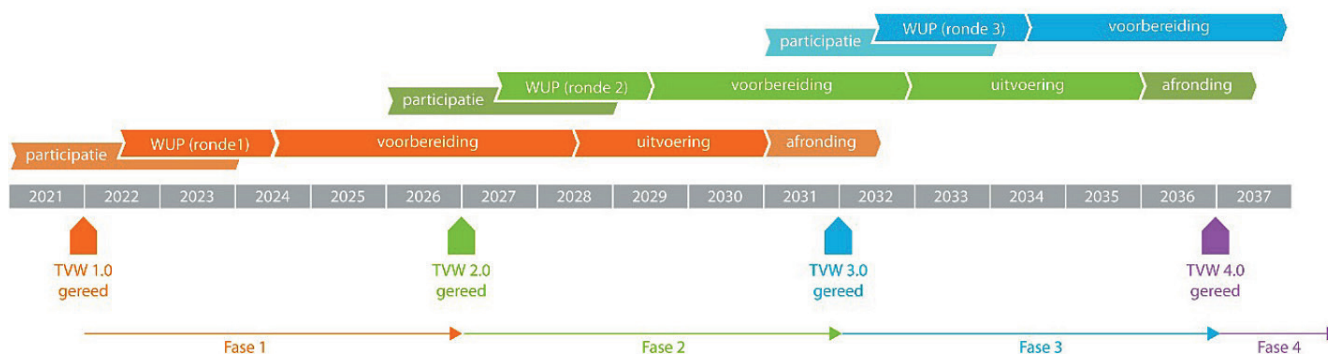
FASE 1: PIONIEREN (HEDEN)

BELANGRIJKSTE KENMERKEN VAN DEZE FASE:

- Verkenning: van de relatie en impact warmtetransitie op beleidsgebieden, stakeholders.
- Kennis vergaren: over technieken, financiën, integrale organisatie, participatie.
- Contouren vinden en benoemen: richting zoeken, nieuwe dingen proberen, vallen en opstaan.

WAT VRAAGT DEZE FASE VAN DE GEMEENTE?

- Een wenkend perspectief bieden, verleiden.
- Friskijkers en dwarsdenkers inzetten (meer rood).
- De gemeentelijke uitgangspunten, kaders en aanpak ontwikkelen: zie deel II van de TVW. En deze uitgangspunten in de praktijk toetsen en aanscherpen.
- Kennis en ervaring opdoen met de warmtetransitie en borgen in de eigen organisatie.
- Op alle relevante afdelingen de basiskennis en bewustwording van de warmtetransitie opschalen en borgen in de relevante beleidsstukken: zie hoofdstuk 3.
- Conflicterende gemeentelijke systemen en beleid in beeld brengen.
- Ontwikkelde kennis borgen in het proces en in de gemeentelijke aanpak.
- Koplopers ondersteunen en ook houvast en duidelijkheid bieden aan overige stakeholders.

In bovenstaande figuur is de planning voor de drie rondes schematisch weergegeven.

Onze gemeente staat aan de voor- avond van een meerjarig proces

WELKE ROL NEEMT DE GEMEENTE IN DEZE FASE RICHTING DE VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS?

- Bewoners en gebouweigenaren: uitgewerkt in de participatieaanpak.
- Professionele stakeholders, zoals Stedin, waterschap, woningcorporatie, Energieloketten: initiërend, samenwerkend op inhoud, kennis ontwikkelen.
- Rijksoverheid en provincie: rapporterend, samenwerkend op initiatief (bijvoorbeeld in de proeftuin), kennis ontwikkelen.
- Marktpartijen, zoals adviesbureaus, bouw- en installatiebranche: initiërend, stimulerend, aanjager, opdrachtgever, kennis ontwikkelen.

FASE 2: OPSCHALEN EN BESTENDIGEN (VANAF 2026)

BELANGRIJKSTE KENMERKEN VAN DEZE FASE:

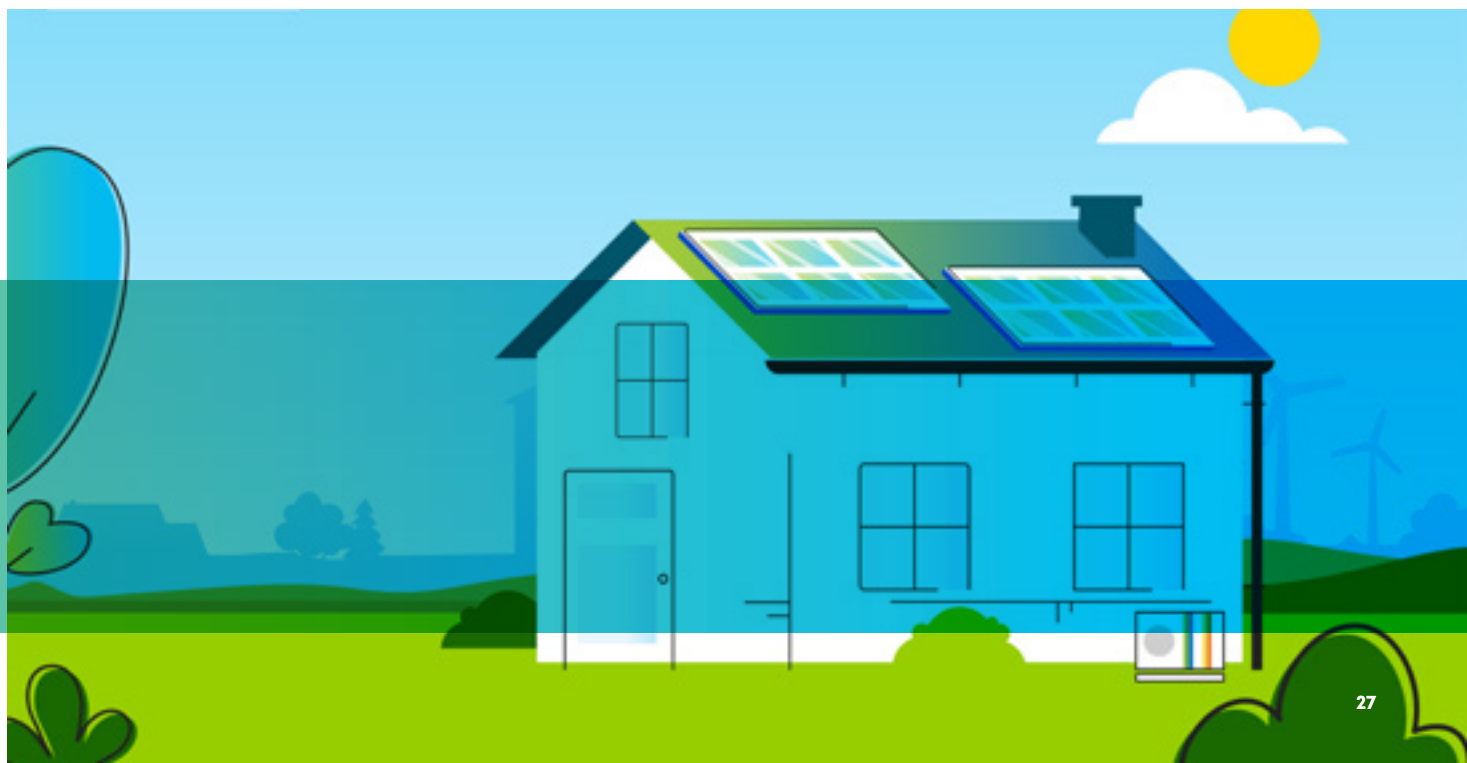
- Verdere uitwerking van de aanpak, bijvoorbeeld met TVW 2.0.
- Opschaling: de aanpak en kaders zijn bruikbaar voor meerdere kernen.
- Het beleid voor de aanpak is vastgesteld, getoetst in de praktijk en wordt verder aangescherpt.

WAT VRAAGT DEZE FASE VAN DE GEMEENTE?

- Fase 1 evalueren.
- De kwantitatieve kant van de opgave ontwikkelen op basis van de opgedane ervaringen.
- Belemmeringen verwijderen en ondersteunende structuren vaststellen, bijvoorbeeld binnen wet- en regelgeving.
- Relevante thema's verder integreren in de interne organisatie.
- Maatregelen en beleid ontwikkelen die de vrijblijvendheid van de warmtetransitie beperken, zoals aardgasvrij als voorwaarde in regelingen en subsidies of aardgasvrij als voorwaarde bij verbouwing, verkoop en herontwikkeling, ook van zakelijk vastgoed.
- De fase van opschaling vraagt om mensen met een meer onderhoudsgerichte aanpak. Dat betekent een verschuiving in de kwaliteiten van de mensen die aan de opgave werken (van rood naar blauw).

WELKE ROL NEEMT DE GEMEENTE IN DEZE FASE RICHTING DE VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS?

- Bewoners en gebouweigenaren: zie fase 1 plus doelen stellen, controleren, ondersteuning collectieve opgaven, samenhang bewaken.
- Marktpartijen, zoals adviesbureaus, bouw- en installatiebranche: samenwerken, opdrachtgever.
- Professionele stakeholders, zoals Stedin, waterschap, woningcorporatie, Energieloketten: samenwerking consolideren en/of intensiveren, kennis doorontwikkelen.
- Rijksoverheid en provincie: rapporterend, samenwerkend op initiatief (bijvoorbeeld in de proeftuin), kennis ontwikkelen.

FASE 3: DOORPAKKEN (VANAF 2030)

BELANGRIJKSTE KENMERKEN VAN DEZE FASE:

- We weten welke aanpak werkt – bij onvoorziene situaties gebruiken we de ervaringen van elders.
- De organisatie is gericht op uitvoering en opschaling van de aanpak die in voorgaande jaren is ontwikkeld.
- De overstap naar aardgasvrij is in de kernen inmiddels normaal. Inwoners hebben vaak een plan voor de individuele aanpak van hun gebouwen.

WAT VRAAGT DEZE FASE VAN DE GEMEENTE?

- De gemeente richt zich primair op het ondersteunen van collectieve processen en technieken.
- De aanpak en begeleiding vraagt kwaliteiten op het gebied van de onderhoudsgerichte aanpak, met ook meer inzet aan de juridische kant van de warmtetransitie. (overwegend blauw)
- Het beleid moet de vrijblijvendheid van de warmtetransitie beperken. De overstap naar aardgasvrij kent nu een aantal dwingende elementen, zoals de afsluitbevoegdheid van de gemeente.

WELKE ROL NEEMT DE GEMEENTE IN DEZE FASE RICHTING DE VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS?

- Bewoners en gebouweigenaren: zie fase 2 plus controleren, ondersteuning collectieve opgaven, samenhang vaststellen.

- Marktpartijen, zoals adviesbureaus, bouw- en installatiebranche: samenwerken, opdrachtgever, controleren.
- Professionele stakeholders, zoals Stedin, waterschap, woningcorporatie, Energieloketten: samenwerking consolideren.
- Rijksoverheid en provincie: rapportierend.

FASE 4: AFRONDEN (VANAF 2037)

BELANGRIJKSTE KENMERKEN VAN DEZE FASE:

- De warmtetransitie is niet langer vrijblijvend, dit vraagt ook aanvullende inzet op het gebied van juridische processen.

WAT VRAAGT DEZE FASE VAN DE GEMEENTE?

- De gemeente ondersteunt en begeleidt de gebieden en partijen die als laatste de stap naar aardgasvrij gaan maken. Ofwel omdat in overleg is besloten om tot dit moment te wachten, ofwel omdat er weerstand is. In de voorgaande fase is begonnen om de vrijblijvendheid weg te nemen, onder andere met dwingende maatregelen. Daarom is deze groep zo klein mogelijk.
- In de kernen richt het proces zich op begeleiding van planvorming. Intern richt het proces zich op uitvoering.
- De aanpak en begeleiding vraagt kwaliteiten op het gebied van de onderhoudsgerichte aanpak (overwegend blauw).

3. INZET VOOR DE KOMENDE JAREN

Hiernaast staan de acties beschreven die nodig zijn om van een gemeentelijke visie op de warmtetransitie tot een gemeentelijk uitvoeringsplan te komen. Er zijn andere belanghebbende partijen die net als de gemeente stappen moeten zetten. Dit document richt zich vooral op de taken die de gemeente op zich kan (en soms ook moet) nemen om haar doelen voor de warmtetransitie te realiseren.

We maken onderscheid tussen bestaande gemeentelijke taken en uitvoering en tussen nieuwe gemeentelijke rollen en taken. Het is van belang dat er voldoende financiële middelen en voldoende geschikte mensen beschikbaar zijn om deze rollen en taken uit te voeren.

Inzet en (deel)product	Product en jaar van oplevering	Status	Wie is verantwoordelijk?	Bestaande of nieuwe taak
De gemeente ontwikkelt een kerngerichte samenwerkings-aanpak en de uitvoering daarvan.	Kernaanpakken Doorlopend	Loopt	Duurzaamheid, Klimaatkrachtig GO	Nieuwe taak
De gemeente ontwikkelt in overleg met de belanghebbenden uiterlijk in 2022 een sectoraal verduurzamingsbeleid plus een plan van aanpak (procesondersteuning inbegrepen) voor: • MKB (Economische Zaken) • Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed (Vastgoed – IHP en Routekaart gemeentelijk Vastgoed) • Woningen woningcorporatie (Prestatieafspraken Oost West Wonen) • Recreatieparken en –woningen (Economische Zaken) • Zorggebouwen (Maatschappelijke Ontwikkeling) • Bedrijventerreinen (Economische Zaken – Aanpak bedrijventerreinen) • Kantoren (Economische Zaken) • Beschermd dorpsgezichten, monumenten, kerken e.d. (Omgeving; Monumenten) • Gebouwen in het buitengebied, zoals vrijstaande woningen, woonboerderijen, werkruimtes bedrijven. • Grondbeleid (Economische Zaken – Nota Grondbeleid)	Aanvulling op bestaand beleid 2022, aanscherpen in 2025	Loopt	Economische Zaken, Vastgoed, Maatschappelijk Vastgoed Omgeving, Maatschappelijke Ontwikkeling	Bestaande taak
De gemeente zet in op het testen en ontwikkelen van een set hulpmiddelen voor samenwerking met kernen. Deze set bestaat uit samenwerkingstechnieken, participatietechnieken, overleggen en communicatiemiddelen. Een jaarlijkse rapportage maakt deze hulpmiddelen ook inzetbaar voor kernen waar de komende jaren een participatietraject start.				
De gemeente stelt duidelijke kaders voor de samenwerking: op z'n minst voor ruimte, tijd, duurzaamheid en draagvlak. In overleg kunnen we deze kaders nog verder aanvullen.	Beleidsstuk 2021, indien nodig jaarlijks een update	Uitgevoerd	Klimaatkrachtig GO, participatie	Nieuwe taken, al ingebed

Inzet en (deel)product	Product en jaar van oplevering	Status	Wie is verantwoordelijk?	Bestaande of nieuwe taak
De gemeente zorgt ervoor dat andere partijen toegang hebben tot onpartijdig advies over de verduurzaming van de warmtevoorziening. Voor particulieren is dat het Energieloket en voor zakelijke partijen de Energieke Regio.	Samenwerkings-overeenkomst met uitvoerende partijen Jaarlijks evalueren	Loopt	Duurzaamheid	Nieuwe taak, al ingebed
De gemeente onderzoekt het realistische isolatiepotentieel van gebouwen op Goeree-Overflakkee. Dat doen we gericht op de kernaankpakken en we communiceren hierover op een heldere manier met gebouweigenaren.	Rapportage: onderdeel voortgangs-rapportage warmte- en klimaatplannen 2021, eenmalig met periodieke aanscherping (per fase)	Loopt	Duurzaamheid, Transitievisie Warmte	Nieuwe taak
De gemeente onderzoekt ook het realistische opwekpotentieel van beschikbare warmtebronnen op Goeree-Overflakkee, zoals aquathermie, zonthermie, zon op dak, biogas/massa, waterstof, WKO. Dit onderzoek richt zich ook op de gevolgen voor het energiesysteem.	Rapportage: onderdeel voortgangs-rapportage warmte- en klimaatplannen 2021, eenmalig met periodieke aanscherping (per fase)	Is uitgezet	Duurzaamheid, Regionale Energie Strategie, Transitievisie Warmte	Nieuwe taak
De gemeente vertaalt relevante informatie naar een bruikbaar afwegingskader op technisch -, economisch - en duurzaamheidsniveau per kern.	Rapportage: onderdeel voortgangs-rapportage warmte- en klimaatplannen per kern 2022 voor eerste 5 kernaankpakken, eenmalig met periodieke aanscherping (per fase)	Start najaar 2021, voorjaar 2022	Duurzaamheid, Transitievisie Warmte	Nieuwe taak
De gemeente brengt in kaart welke subsidies en andere financiële arrangementen beschikbaar zijn voor de warmtetransitie. We communiceren hier actief over naar inwoners en ondernemers.	Rapportage subsidie-coördinator + subsidie-aanvragen Doorlopend	Loopt	Subsidiecoördinator en communicatie	Bestaande taak

Inzet en (deel)product	Product en jaar van oplevering	Status	Wie is verantwoordelijk?	Bestaande of nieuwe taak
De gemeente ontwikkelt aanvullend een preventief armoedebeleid en een passende aanpak voor financieel kwetsbare doelgroepen op het eiland. Dat doen we op basis van onderzoek en ervaringen in de warmte/energietransitie. In de kernaanpak van de eerste kernen ondersteunen we deze groepen met maatwerk.	Beleidsstuk: voorbereiding in Visie MO en uitvoeringsstrategie MO 2022	Start 2022	Maatschappelijke Ontwikkeling	Nieuwe taak
De gemeente ontwikkelt beleid en kennis over de volgende onderwerpen: • Transport en (seizoens)opslag van koude en warmte boven en onder de grond. • De wenselijkheid en randvoorwaarden voor buitenwerks isoleren. • Randvoorwaarden voor de ontwikkeling van zonthermie en zonne-energie. • Locaties geluidsproductie en veiligheid van technische installaties, zowel collectief als individueel. • Kaders voor de ruimtelijke inpassing van warmtegerelateerde installaties in en om de gebouwde omgeving.	Vastgelegd in omgevingsplannen 2022	Gestart	Ruimtelijke Ontwikkeling	Aanvullend op bestaand beleid. Wel nieuwe expertise nodig voor seizoensopslag.
De gemeente ontwikkelt samen met uitvoerende sectoren en onderwijs op korte termijn een plan van aanpak voor kennisontwikkeling en uitvoeringskracht.	Onderdeel samenwerkingsprogramma's economische zaken en onderwijs 2022-2025	Loopt	Duurzaamheid, Economische Zaken, Onderwijs	Aanvulling op bestaand beleid
De bedrijvigheid in de duurzame energiesector stimuleren en ondersteunen door (mogelijke) juridische of andere obstakels weg te nemen. Maar ook door het vestigingsbeleid te versoepelen en (startup) subsidies te verstrekken of aan te vragen.	Alle samenwerkingen met externe partijen Doorlopend	Loopt	Duurzaamheid, Economische Zaken	Aanvulling op bestaand beleid
De gemeente richt zich ten aanzien van interne uitvoeringskracht op de onderdelen waar haar inzet het meeste resultaat heeft.	Voortgangsrapportage warmte Jaarlijks	Loopt	Duurzaamheid, Procesregisseur Warmte	Bestaand beleid

Inzet en (deel)product	Product en jaar van oplevering	Status	Wie is verantwoordelijk?	Bestaande of nieuwe taak
Er is duidelijke coördinatie vereist op beleidsafdelingen die werken aan de kaders van de warmtetransitie. Waar noodzakelijk is zelfs integratie van deze afdelingen een optie.	Belegd in rol Procesregisseur warmte. Doorlopend	Loopt	Duurzaamheid, Transitievise Warmte	Nieuw beleid
De gemeente stelt voor de bovenstaande doelen leerdoelen op. Hier rapporteren we jaarlijks over met als doel om ervaringen uit de beginperiode van het proces te benutten om de effectiviteit en kwaliteit van het vervolgproces te bevorderen.	Rapportage Warmte Jaarlijks	Start najaar 2021	Duurzaamheid, Transitievise Warmte	Nieuw beleid

De warmteopgave vraagt om **ontwikkeling van nieuwe beleidsstructuren**

4. ORGANISATIE, UITVOERING EN CAPACITEIT

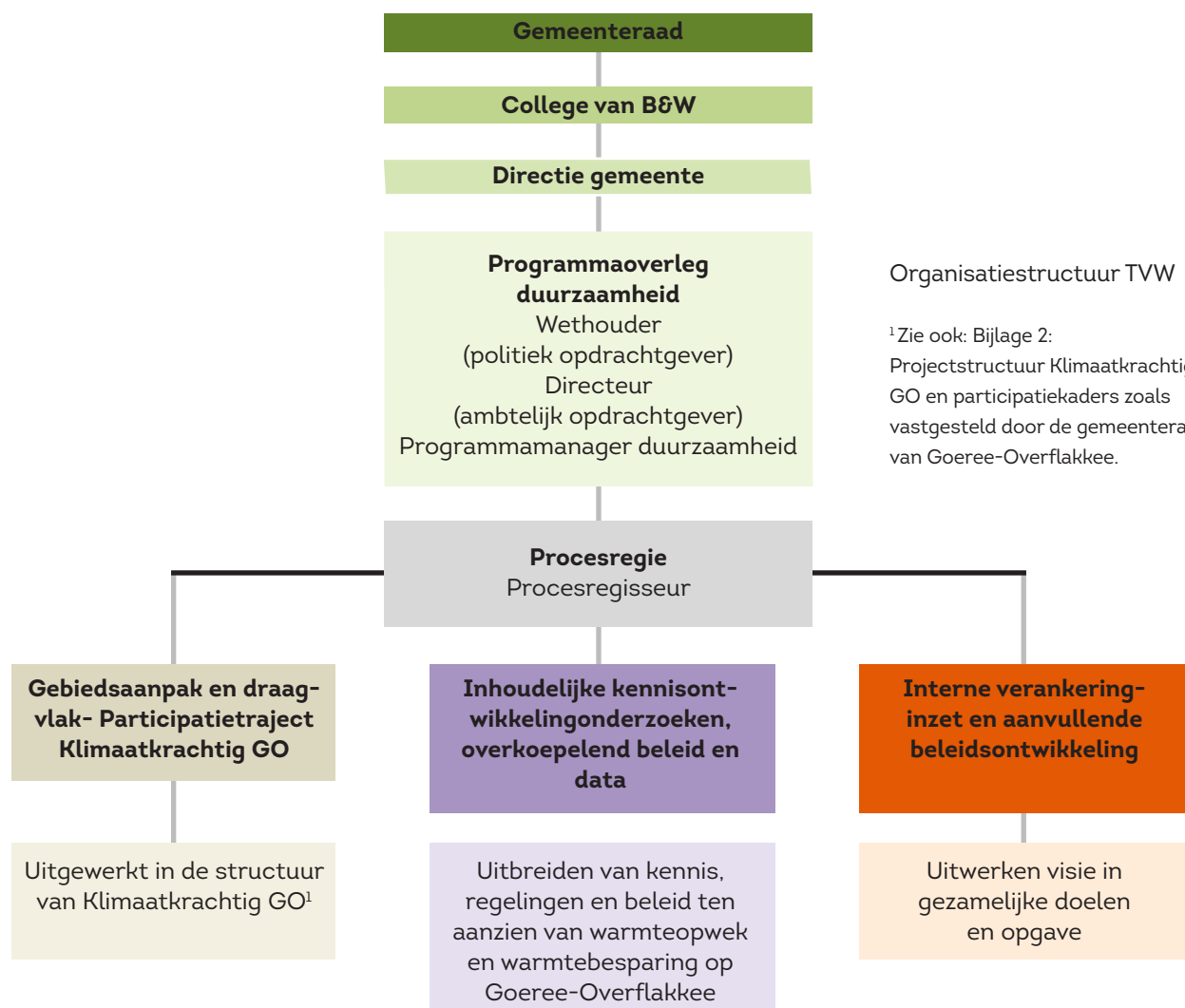
De verdere verbreding van de interne inzet voor de warmtetransitie maakt ook de coördinatie en afstemming tussen de verschillende projecten belangrijker. Een aantal van de hierboven genoemde taken zijn nieuw en maken vooralsnog geen deel uit van de gemeentelijke beleidsstructuren. Alle taken vragen inzet en moeten we inbedden in de organisatie. Dit hoofdstuk geeft op hoofdlijnen aan waar de gemeente rekening mee moet houden als het gaat om organisatie, uitvoering en capaciteit.

4.1 ORGANISATIE

De verantwoordelijkheid voor de deelproducten blijft primair bij de teams liggen. Wel is het nodig dat de functie van procesregisseur warmte de komende jaren blijft bestaan of geïntegreerd wordt in de rol van programmamanager duurzaamheid. De procesregisseur vormt de schakel tussen het bestuur en de inhoudelijke ontwikkeling van de warmteopgave. Hij of zij heeft de rol om relevante ontwikkelingen tijdig te koppelen en de totale koers van de verschillende deelproducten te borgen.

Verschillende zaken zijn inmiddels opgepakt en verankerd in bestaande beleidsstructuren (grondbeleid, vakantieparken, subsidies, vastgoed en andere). Of er zijn nieuwe organisatiestructuren voor opgericht, zoals Klimaatkrachtig GO.

De warmteopgave vraagt ook om ontwikkeling van nieuwe beleidsstructuren. Denk bijvoorbeeld aan armoedebeleid, beleid op ondergrondse opslag van warmte en bijbehorende keuzes met betrekking tot inzet daarvan. De afdeling duurzaamheid kan hier ondersteuning bij bieden als het om kennis over warmte gaat. De teams blijven zelf verantwoordelijk voor het organiseren van tijd en expertise voor de ontwikkeling van de beleidsdocumenten en uitvoeringsstructuren. Dit gesprek is in de aanloop naar dit document uitdrukkelijk gevoerd met de betreffende teams en teamleiders.

VERSCHILLENDE ROLLEN BINNEN DE GEMEENTE:

De gemeenteraad geeft sturing aan de opgaven waar de gemeente voor staat met het coalitieakkoord dat na de verkiezingen wordt opgesteld. Zo kan de raad binnen de rijksopgave van de warmtetransitie het ambitieniveau, de focus en snelheid van de opgave bepalen en geeft zij kaders mee aan de opgave. Ook controleert de gemeenteraad het college van Burgemeester en Wethouders bij de uitvoering van de opdracht binnen de gestelde kaders en budgetten en beoordeelt zij plannen op democratische wenselijkheid.

Het College van Burgemeester en Wethouders geeft uitvoering aan de koers van de Transitievisie Warmte en stuurt in overleg met de ambtelijke organisatie tussentijds bij om aan de gestelde kaders te blijven voldoen.

De directie zorgt ervoor dat de ambtelijke organisatie in staat is om uitvoering te geven aan opgaven die de gemeenteraad en het college stellen. Ook stuurt de directie op de haalbaarheid van de opgave in relatie tot de gestelde kaders.

Het programmaoverleg Duurzaamheid toetst stukken op kwaliteit en integraliteit met andere gemeentelijke en duurzaamheidsopgaven voordat ze besluitvorming ingaan.

De procesregisseur warmte stuurt in samenwerking met de ambtelijke organisatie en de leden van het Programmaoverleg Duurzaamheid op de ontwikkeling,

samenhang en vooruitgang van de opgave binnen de gestelde kaders en onderhoudt verbinding met externe ontwikkelingen op het gebied van beleid, initiatief of maatschappelijk vlak.

4.2 UITVOERING EN CAPACITEIT

Omdat de Transitievisie Warmte een gezamenlijke inspanning van een grote groep collega's vraagt, maken we onderscheid tussen:

- 1) Bestaande taken waar de warmtetransitie een nadrukkelijker rol gaat spelen
- 2) Nieuwe taken

Voor bestaande taken waar de warmtetransitie een nadrukkelijker rol gaat spelen, kijken we samen met de betreffende teams naar een invulling om beperkte capaciteit zo effectief mogelijk in te zetten. Bijvoorbeeld door procedures te standaardiseren waar we van verwachten dat grote groepen gebouwdeigenaren er gebruik van zullen maken.

De financiële basis voor de Transitievisie Warmte is ontoereikend voor een kwalitatieve aanpak, zoals hier beschreven in deel I, II en III. Met de budgetten uit de kadernota kunnen we het proces op rudimentair niveau onderhouden. Zonder structurele middelen vanuit de Rijksoverheid per 2022 en in de jaren daarna is het voeren van een structurele, kwalitatieve aanpak en de gevraagde opschaling door de tijd heen, zoals hier omschreven, niet uitvoerbaar en komt de voortgang van de opgave in samenwerking met externe partijen in gevaar.

5. VOORBEREIDING TVW 2.0

De Transitievisie Warmte kent een beleidscyclus van vijf jaar. Jaarlijks legt de gemeente verantwoording af over de voortgang in de vorm van de warmte-update. In 2026 moet de Transitievisie Warmte 2.0 gereed zijn, dat is aan de vooravond van de tweede fase. De volgende stappen zijn vereist:

- Vanaf 1 januari 2025: start verzamelen en bundelen.
- Tot en met zomer 2025: evaluatie van de voortgang en vaststellen van bereikte doelen. Benoemen en afstemmen van aanvullende en/of nieuwe doelen en activiteiten.
- Tot en met december 2025: aanscherpen of opnieuw vaststellen van de gemeentelijke visie op de warmtetransitie.
- Tot en met zomer 2026: bijstellen en vaststellen van de gemeentelijke doelen en kaders voor de warmtetransitie.

BIJLAGE 1,2 EN 3

BIJLAGE 1

RICHTING EN RUIMTE BALANS VAN VOLQ PLUS TOELICHTING

Richting & Ruimte balans

STURING Overheid	TREND Politieke roep om 'regie' om vervolgens tempo te kunnen maken	RUIMTELIJK Zonering; efficiënte productie integrale aanpak
----------------------------	---	--

VOLQ

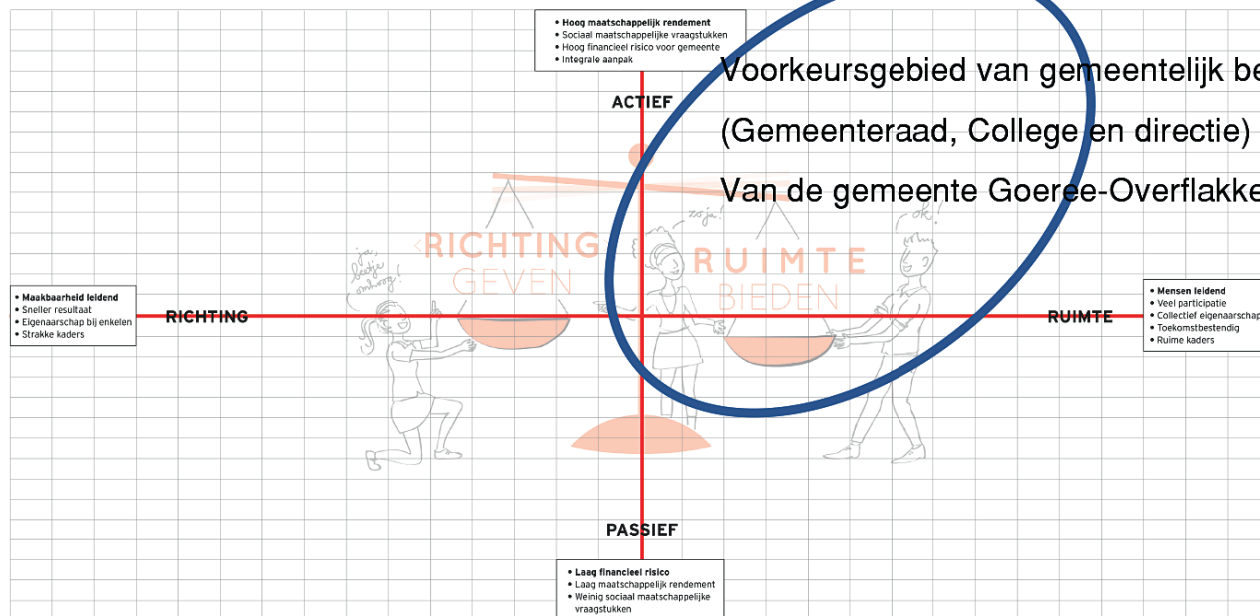
STURING Energiecoöperaties, betrokken inwoners	TREND Participatie, idealisme, integraliteit	RUIMTELIJK Integrale aanpak
--	--	---------------------------------------

OVERHEID

ROL OVERHEID > Opdrachtgever

ROL OVERHEID > Activeren/Stimuleren

SAMEN

MARKT

ROL OVERHEID > Kaderstellen, toetsen en controleren

STURING Marktpartijen	TREND Roep vanuit ontwikkelaars om kaders vanuit bestuur om vervolgens tempo te kunnen maken	RUIMTELIJK Achteraf bijsturen (onderhandelings situatie); grootschalig
---------------------------------	--	--

ROL OVERHEID > Kaderstellen, faciliteren

INDIVIDUEEL

STURING Individuele eigenaren /inwoners/ondernemers	TREND Kleinschaligheid i.c.m. grootschaligheid	RUIMTELIJK Kleinschalige structuur blijft behouden
---	--	--

KWADRANT OVERHEID:

- De gemeente bepaalt als opdrachtgever het wat & hoe.
- De bewegingsruimte voor initiatieven is beperkt.
- Doelen en kaders zijn helder aangegeven.

Bijpassende interactie:

- Schriftelijke communicatie over doelen en maatregelen.
- Informatiebijeenkomsten.

KWADRANT SAMEN:

- De gemeente nodigt uit om samen het wat & hoe te bedenken.
- Maximale ruimte geven aan initiatiefnemers.

Bijpassende interactie:

- Participatiebijeenkomsten.
- Mogelijkheden online & offline tot meedenken en meedoen.
- Een terughoudende maar stimulerende opstelling van de gemeenteraad.

KWADRANT MARKT:

- De gemeente bepaalt als opdrachtgever het wat.
- Doelen en kaders zijn helder aangegeven.
- Afwachtende houding overheid: de markt neemt het initiatief (of niet)
- De bewegingsruimte voor initiatieven is beperkt.

Bijpassende interactie:

- Via publieksrechtelijke kanalen helderheid verschaffen over de kaders (wat mag waar gerealiseerd worden).

KWADRANT INDIVIDUEEL:

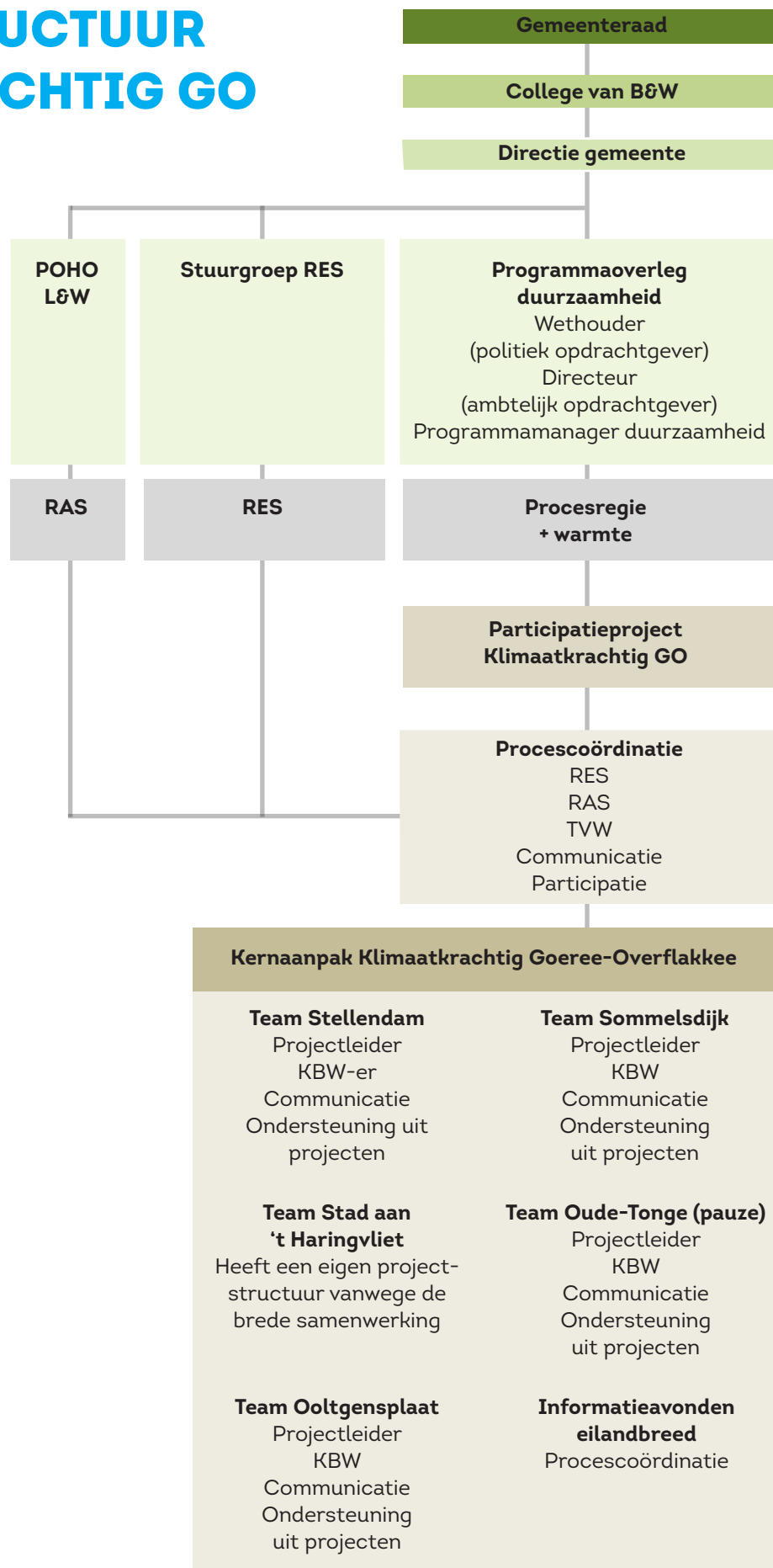
- Afwachtende houding van de gemeente op particulier initiatief.
- Maximale ruimte geven aan initiatiefnemers.

Bijpassende interactie:

- Initiatiefnemers ondersteunen.
- Terughoudende maar stimulerende opstelling van de gemeenteraad.

BIJLAGE 2

PROJECTSTRUCTUUR KLIMAATKRACHTIG GO

BIJLAGE 3

OVERZICHT TEGEMOETKOMING RIJKSOVERHEID INZET GERELATEERD AAN DE TRANSITIEVISIE WARMTE VOOR MIDDELGROTE GEMEENTEN

Berekende inzet onder- zoek ROB - per 1 jan 2022	Fte	Schaal	Eenheid
Opstellen WUP (2 jaar per wijk)	0,9-1,4	11	Wijk (650-950 w) per jaar
Uitvoering WUP, begeleiden inwoners (6 à 7 jaar per wijk)	1,9-2,4	10,5	Wijk (650-950 w) per jaar
Samenwerken met corporaties en VvE's	0,6-0,9	11	Jaar
Vergunning verlenen, handhaven, toezicht	0	9	Jaar
Verzorgen gemeente brede communicatie (energieloket)	1,8-2,2	9	Jaar
Verduurzamen eigen vastgoed	0,5	10	Jaar
Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	0,5-0,7	11	Jaar
Verduurzamen overige utiliteitsbouw team EZ	0,5	11	Jaar
Monitoren en herijken TVW-procesregie	0,3-0,5	11	Jaar

NB: exclusief verdiscontering voor de inzet van teamleiders en coördinatie personeel.

Gemeente Goeree-Overflakkee

Koningin Julianaweg 45
3241 XB Middelharnis
Postbus 1
3240 AA Middelharnis
T. 14 0187
info@goeree-overflakkee.nl
www.goeree-overflakkee.nl

